

Tibetan Buddhist Resource Center

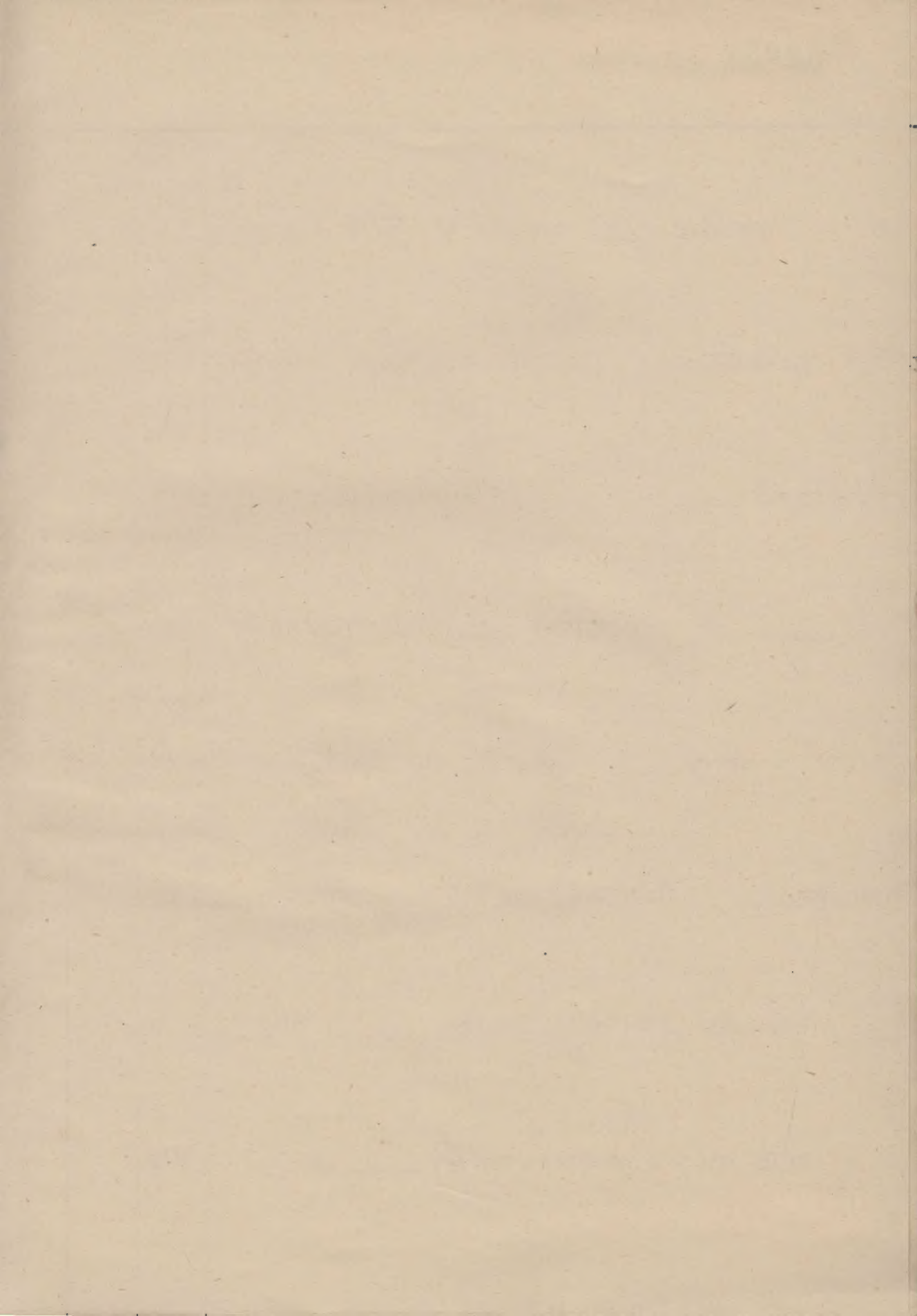
Text Scan Input Form - Title Page

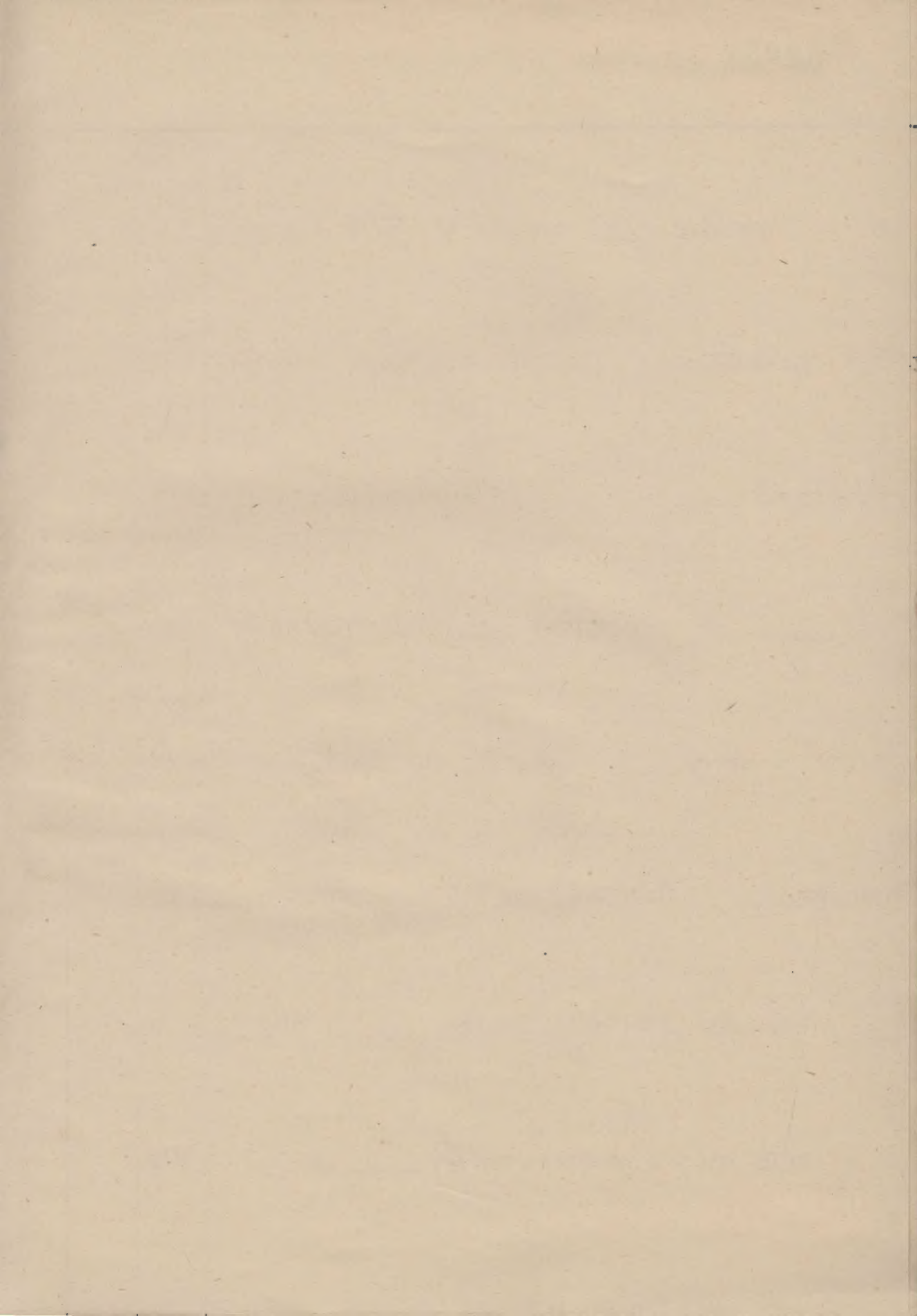
Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23950
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	88
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 88

NIGHT
TO
NOW

xx

night n I रात्रि f RV, etc रात्रिका

MW

निशा GrSrS, Mn, MBh, etc निशीथः rarely

निशीथम् MBh, निशीथः (m c) निशीथिनी

निशीथ्या L निशीता TS (sta-

rry) विभावरी MBh, Kav, etc दोषा RV, AV,

etc रजनि f (ibc), रजनी सुरजनी

L क्षपा RV 4.53.7, AitBr 1.13, MBh, etc

क्षप f RV क्षिपा Comm on L (for क्षपा) .

II अकाल Divyav _____ अक्ता RV 1.62.8

_____ अवतुः _____ अञ्जनाम् L _____ अन्धिका

L _____ अव्यथिषी Un _____ असिकनी RV 4.17.

15, 10.3.1 _____ असुरा L _____ इन्दवः m pl RV,

MBh, Sak, Megh, etc _____ इन्दुकान्ता L _____ इन्द्रः

L _____ उमा L _____ उषा VP, Car _____

कथस n Nir _____ कृम्या RV _____ कर्वरी

L _____ कलापिनी L _____ काली L _____

किल्बिषी L _____ कृष्णी RV 7.71.1 _____

कोष्ठः L _____ क्षणदा Ragh, BhP, क्षणिनी

L _____ क्षितरी L _____ क्षिप्ता L _____ गन्धर्वी

BhP 4.29.21 _____ घोरा L _____ पक्रमेदिनी

L, पक्रमेदिनी Gal _____ पन्द्रकान्ता L _____

ज्योतिष्मती L _____ तन्शतु m Un 4.2, Sch _____

तमस्वती L, Sch, तमस्विनी MBh 4.732, Kad _____ तमा

L _____ तमी (E गौरादि Ganar 47) ' ' ' 9.

23, BhP 10.13.45, Gol 7.10, Naish 7.45 _____ तामसी

L _____ तमी L, Sch, तमी see also तमि _____

तारकिणी L _____ ताराभूषा L _____ तुङ्गी L

_____ त्रियामा Hariv 5768, R, etc _____ धारा L

_____ ध्वान्तम् RV, etc _____ नक् ind (g

स्वरादि) _____ नक्तन् RV 7.104.18 _____

नक्तम् RV, AV _____ नक्तमुखा L (नक्तमुषा

?) _____ नक्ति f RV 2.2.2 _____ नम्या

Naigh 1.7 _____ ‡ निशतपा ‡ L _____

निषद्वरा, निषद्वरी L _____ पयस् n Naigh 1.7

_____ पयस्यः MW _____ पयस्वती L _____ पयस्विनी

L _____ (as the wandering) परितन्त्रया RV _____

(said of) पावक mf(आ)n _____ पेशाची L _____

~~भौती~~ भौती L _____ मालती L _____ मोकी RV 2.

38.3, (Naigh 1.7) _____ यभ्या Naigh 1.7 _____

यामवती Kad _____ यामिका L, यामिनी MBh,

Kav, etc _____ यामीरा, यभ्या L _____ रभ्या

Hariv _____ राक्षसी L _____ रामी, रामम RV

_____ राभ्या (RV) (AV) _____ वसति f MBh

_____ वस्वी f Naigh 1.7 _____ वायुशेष्ठा (?) L

वाशुरा

Un 1.39, Sch

वासतैशी

Hear

वासरुक्मन्यका

L

वासुरा

L

विधानसु

L वृत्तार्चिस f L वा Say 1.121.2

दाताक्षी

L

दावरी

L

शमनी

L

शर्गा

L

शर्वरी

Hear,

v.l.

(prob)

शिरिणा

v.l. 1.10.3

शौकी

v.l. 1.7, रात्रि

श्यामा

श्यावी

RV (Naigh 1.7)

श्रीणा

Naigh 1.7, (v.l. शिरिणा)

(?) सगरः, सगरा

, (v.l. (Naigh 1.7))

सारङ्गः (100 आ) सुपणी

सूचिनी W हिमा Naigh 1.7 .

उपपूर्वरात्रम्

according to the list (i.e. by

n. from sunset till the appearance of the stars) ~~सु~~

सज्जोतिसु ind Mn 4.106, 5.82 all through the n.

सर्वरात्र (100), सर्वरात्रम् ind Mn 4.106, 5.82

any animal that goes out for prey in the n. (as owls ,

क्षयापिरः

दिवागमन्य mfn Pan 6.3.66, Kas the approach

रात्र्यागमः रात्र्युपायः रात्रौ,

रात्र्याम अक्तौः, अक्तुभिः

असूर्यग उषा

क्षपः acc pl, क्षपः gen sg, क्षपा instr ind

दोषाम, दोषा नक्त्या

सात्त्विकी L 'beginning

विभावरीमुखम्

शान्तिमन्य mfn L belonging to n. period of

शानरी

mf(ई)n Kād, Hcar, Vās 'the beloved

शानरी (शानरी) शानरीदयितः

शानरी, शानरीनाथः

शानरी, शानरीपति

शानरी, शानरीशः

शानरी, शानरी

शानरी नक्तान्ध

शानरी

शानरी, शानरी. शानरी अक्तोस

शानरी

RV 3.7.6 a bright moonlight n.

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

शानरी

ind 'is

the coming on of n.

शानरी

शानरी, शानरी

शानरी, शानरी

दोषमन्य

mfn Sis 4.62

the darkness of n. (often

prescribed) रात्रि

11, etc a dark n. तद्विषा

(Pan 5.2.114) RV 2.27.14, TBr 2.2.9.6, 3, Pagh, etc

अतिश्वरम्the firstपूर्वावकृतn. , पूर्वावकृत 1.1.M, etc division of one n. एकरात्रम्

Varh, n 3.1.2

etc one n. एकरात्रीण

mfn 1.1.2

एकरात्र

mfn

eating at n.नक्तभोजिन्

mfn

BhavP

(and fasting by day) नक्तव्रतम्W eating

नक्षत्रं. नक्षत्रतः नक्षत्र नक्षत्रभोजनम्

Heat नक्षत्राग्निः man's fire (as a sort

of substance, नक्षत्रम् Ign. Heat one of the n.

क्षपावसानम् निराशः, विराजम् every प्रतिरजनि

in प्रतिरजनि the first

of the n. प्रदोषः, Ign., etc Flower of

n. (the white water lily) निशापुष्पम् the gar-

n. रात्रिवासः n L grown at n. (herb)

नक्षत्रजात नक्षत्र (अतः) नक्षत्र नक्षत्र नक्षत्र

राजी (इ) n रा, राजि, राज, राज, etc राजीभव

राजी having become n. दोषभूत mfn Un 4.174 ,

राजी having the n. राजिदेवत mf(आ) n AsvGr

the husband of n. शामिनीदार्शनः शामिनीनाशः

12.4, शामिनीपति शामिनीशः Dharmas ' _____

(the moon) विभावरीकान्तः Kpr in the middle of the n.

महतिरात्र्यै, महतिरात्र्यै TS, Br in the n. अनुरात्रम् ind

असूरे loc 1.10.4 lasting a n.

राजक (इका) n Rajat, Pancat lasting f r one n.

एकशतविक mfn the latter half of the n. अपररात्रः

'lord of n.' (the moon) निभावरशीशः lying on

constellation lying n. क्षपाशाय mfn (the moon) 4.50

'lord of n.' (the moon) क्षपाकरः lying on

'lord of n.' क्षपाकृत n 11.50 (the moon)

क्षपाकरः sig 0.70, क्षपाकृत m Vāsav the moon is

constellation n. शरत्पर्वशीन n near (i.e. just at the

(line) of the n. अभितौरात्रम् ind SBr near (i.e.

just at the (the n.) अभितौरात्रम् ind SBr 11.50

अनुक्षयम् in the n. an. morning नवतोषासे

f उपाके f du RV 1.142.7, 3.4.6, 10.

11.5. उपासी, उपासा, उपसा f du, etc

युवति f RV n. blindness क्षणान्धयम् Susr 6.

17.11, क्षणान्धय n. darkness रात्रिचर्या night

(the n.) containing 3 watches (or 9 hours) त्रियाम्

mf (आ) n (1.10.7) n. first time sexual intercourse

सुरतवाररात्रि n. flower (1.10.7)

रात्रिपुष्पम् n. flower

etc.) शरद्विष in autumn शरद्व्यामिनी

शरत्तियामा in autumn

सुदर्शना in autumn निशीथ दीपः

तुङ्गीपाति, तुङ्गीशः in autumn

नवतत्रतम in autumn

कालशवि in autumn, कालरात्री

क्षणरजनी in autumn

श्रवणा in autumn

पुष्यकरम् Heat

पुष्करम् 'n. flower'

पुष्करम् 'n. flower'

the new moon (when the sun and moon 'dwell together')

अमावास्या 'n. 15th day of the month, new moon'

यक्षरात्रि 'n. 14th day of the month, new moon'

श्वनिशाम्, श्वनिशा 'n. 13th day of the month, new moon'

दीपा 'n. 12th day of the month, new moon'

रजनिराक्षसी 'n. 11th day of the month, new moon'

राक्षसः, राक्षसः 'n. demon'

the n. of the (the n. of the) उपेशः the n. of the

the n. of the (the n. of the) दोषारमणः the n. of the

रात्रिरक्षकः the n. of the the n. of the

to be destroyed मौहुरात्रि f Brahman a n. with the 2

पक्षिणी (will be so rated) Gott,

Gaut occurs in रात्रौभव in ApSr, Sci one n.

एकरात्रा Parer, in 102, etc a particular n. in the

life of a man (on the seventh day of the seventh year of

the seventy-seventh year, after which period a man is

आरात्रिकम्

RV 3.7.6 . नक्तचर ॥ (ई)

नक्तचर्या

n ॥ नक्तपारिन्

RV 3.7.6 . सर्वरात्रिः ॥ ध्यानम् अन्तोसः

ध्यानी

RV 3.7.6 .

belonging to a period of 6 months द्वात्रात्रिकं

॥ (ई) ॥ RV 3.7.6, RV 3.7.6 . नक्तचर्या ॥ विधुक्षयः

n 3.7.6 . तिस्रो वसतीरुषिला

RV 3.7.6 (॥) पात्रारात्रिक ॥ (ई) ॥ RV 3.7.6 last-RV 12 n. (॥) द्वादशरात्रम् RV 12 n. (॥)

निशावृन्दम् W of a period of 2 n. द्वैरात्रिक

अ(ई) In Pan 5.1.17, Kas' one who is called a night

night रात्रिभूत mfn Sulbas a period of

fifteen n. पञ्चदशरात्रः Pan 3.3.137, Kas' a period of n.

collectively. रात्रिकम् a period of 7 n. सप्तरात्रिकम्

IndSt सप्तरात्रम् In, MBh, R, etc a period of 12

days) द्वादशरात्रम् AsvGr relating to the cere-

शातरात्रिक शातरात्रिक, शातरात्रिक, शातरात्रिक

रात्रिकम् निरात्रम् रात्रिकम्, रात्रिकम्, रात्रिकम्, रात्रिकम्

1.11.1) .

to pass the night वसतिं कृ (with loc)

वसतिं ग्रह (with loc) .

रात्रिदिवसम् रात्रिदिवसम् नक्तदिनम्

Malav 5.13 रात्रहन्यौ n du Mn, R, etc

रात्रिदिवसम् रात्रिदिवसम् द्यावा (day and night)

RV 1.113.2 by n. and day नक्तदिनम् ind L, नक्तदिनम्

ind Kathas, Panc रात्रिदिवसम्, रात्रिदिना

राज रात - रात ^{रा} रात-चरु रात, रात, रात, रात .

night-beginning (the evening) राजनीमुरम

Rajat .

सुखं भवति यदा दिवसः सः सः स्वर्गला 7.1.1.1,

सुखं भवति यदा दिवसः सः सः वल्गुला L, वल्गुली ,

सुखं भवति यदा दिवसः सः सः दिवास्वापा L, वल्गुला .

night-blind adj रात्र्यन्धः Pancat, Susr .

night-born = क्षणदान्दशम

1000

क्षणदम

Susr 6.17.11.

' night-born ' (a star) रात्रिजम L.

night-colour रात्रिरागः .

रात्रिरागः नक्तचर रा(इ) रागः, रागः,

, 10 .

'night-departure' (dawn, day-light) निशागमः .

' night-departure ' (dawn, day-light) रात्रिनिगमः

' night-destroyer ' (the sun) रात्रिनाशनः

L.

night-dew क्षपजलम् Kad .

night-fall रात्रिवासस n .

nightfall प्रदीपागमः Amar रात्रियोगः .

MS. No. 1100 (1) श्यातयमामकः MS. No. 1100 (1) (गन्धर्व)

(1) (2) .

MS. No. 1100 (1) श्यातयमामकः MS. No. 1100 (1)

(a. Makshas, etc) श्यातयमामकः .

' night-knowledge ' (a cook) निशावेदिन ३६

(a cook) रात्रिवेदः, रात्रिवेदिन ३६.

' nightless ' (sleepless, etc) adj अनिश .

night-lover (the moon) निशाधीशः , निशानाथः

night-lover (the moon) रात्रिनाथः .

night-lover (the moon) रात्रिभुजङ्गः

Vat

night-lover (the moon) क्षपारमणः .

नैशिक नैशिक (ई) , नैशिक, नैशिक, नैशिक,

रात्रिक रात्रिक (इका)

रात्रिमय (ई) रात्रिमय

वैभावर रात्रिमय आपिशवर्

प्रतिरात्रम् (ई), प्रतिरात्रि (ई)

ind

रात्रिकरः = रात्रिकरः Inco- ' ____' (____)

; निशाकरः (ifc f आ) Mib, R, etc ____ (the moon)

रजनिकरः, रजनिकृत ____ (____) दोषाकरः

1
1000.

कुस्वप्नः = कुस्वप्नः ____ दायक ____

(said of demons) causing nightmares (3) दायक

night-oblation नक्तहोमः ।

night-observance नक्तव्रतम् ।

' night-ornament ' (a lamp) दोषातिक्कः I .

night-quarters निवारः , , , .

राजनि-चरः राजनी-चरः .

रात्रि-चारः रात्रि-चारः .

a kind of, richly night shade गोजागरिकः L. the

richly n. अनाक्रान्ता — स्पृशी L. a sort of

richly n. अजादनी a sort of गजविकाशी L. al

द्युता L.

richly-milky ! (the other was called) निशाहसः

night-time रात्रिकालः ————— नक्तं समयः

1. 351

निशाबिहारः

क्षपाचरः

' 1 ' (Rakshas etc) क्षपाटः Bhatt 2.30 ' 1 '

अथ, क्षणादायक ३, ३.३.४, ३.३.१२, ३.३.१३.

2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000, 1002, 1004, 1006, 1008, 1010, 1012, 1014, 1016, 1018, 1020, 1022, 1024, 1026, 1028, 1030, 1032, 1034, 1036, 1038, 1040, 1042, 1044, 1046, 1048, 1050, 1052, 1054, 1056, 1058, 1060, 1062, 1064, 1066, 1068, 1070, 1072, 1074, 1076, 1078, 1080, 1082, 1084, 1086, 1088, 1090, 1092, 1094, 1096, 1098, 1100, 1102, 1104, 1106, 1108, 1110, 1112, 1114, 1116, 1118, 1120, 1122, 1124, 1126, 1128, 1130, 1132, 1134, 1136, 1138, 1140, 1142, 1144, 1146, 1148, 1150, 1152, 1154, 1156, 1158, 1160, 1162, 1164, 1166, 1168, 1170, 1172, 1174, 1176, 1178, 1180, 1182, 1184, 1186, 1188, 1190, 1192, 1194, 1196, 1198, 1200, 1202, 1204, 1206, 1208, 1210, 1212, 1214, 1216, 1218, 1220, 1222, 1224, 1226, 1228, 1230, 1232, 1234, 1236, 1238, 1240, 1242, 1244, 1246, 1248, 1250, 1252, 1254, 1256, 1258, 1260, 1262, 1264, 1266, 1268, 1270, 1272, 1274, 1276, 1278, 1280, 1282, 1284, 1286, 1288, 1290, 1292, 1294, 1296, 1298, 1300, 1302, 1304, 1306, 1308, 1310, 1312, 1314, 1316, 1318, 1320, 1322, 1324, 1326, 1328, 1330, 1332, 1334, 1336, 1338, 1340, 1342, 1344, 1346, 1348, 1350, 1352, 1354, 1356, 1358, 1360, 1362, 1364, 1366, 1368, 1370, 1372, 1374, 1376, 1378, 1380, 1382, 1384, 1386, 1388, 1390, 1392, 1394, 1396, 1398, 1400, 1402, 1404, 1406, 1408, 1410, 1412, 1414, 1416, 1418, 1420, 1422, 1424, 1426, 1428, 1430, 1432, 1434, 1436, 1438, 1440, 1442, 1444, 1446, 1448, 1450, 1452, 1454, 1456, 1458, 1460, 1462, 1464, 1466, 1468, 1470, 1472, 1474, 1476, 1478, 1480, 1482, 1484, 1486, 1488, 1490, 1492, 1494, 1496, 1498, 1500, 1502, 1504, 1506, 1508, 1510, 1512, 1514, 1516, 1518, 1520, 1522, 1524, 1526, 1528, 1530, 1532, 1534, 1536, 1538, 1540, 1542, 1544, 1546, 1548, 15

lord of night-walkers (. . .) निशाचरपति

night-walking adj निशाचर R .

' night-watchman ' (रात्रि-चरः) रात्रि-चरः

' not a night-watch ' any time during daylight

अशान्तः .

राजनिचरः ॥ राजनिचरः ॥ राजनिचरः

रात्रिचरः

॥ रात्रिजागरः ॥ ॥ रात्रिजागरः ॥ रात्रिजागरः

the nightwatches are struck

शामदोषः ॥ शामदोषा ॥ शामदोषा ॥

शामदोषः ॥ शामदोषा ॥ शामदोषा ॥

शामदूर्यम् ॥ शामदूर्यम् ॥ शामदूर्यम्

शामदोषः

L, शामदोषा

रात्रिजागरणम् रात्रिजागरः

Ragh .

' causing night-watching ' (a mosquito)

रात्रिजागरदः . .

रात्रिजलम् . . .

(निराश्रितम्) . .

सर्वशून्यता = सर्वशून्यता, सर्वशून्यत्वम्

सर्वशून्यत्वम्

सर्वशून्यता = सर्वशून्यता, ~~सर्वशून्यत्वम्~~

सर्वशून्यत्ववादिनः

किं

nihilist = सर्वशून्यत्ववादिनः an Bādar, sch

आकिंचन्यः Bear 12.63.

the tree ilic-aceae अनुष्णवल्लिका .

the nimba tree पिचुमन्दः, ^{पिचुमन्दः} L पूयारि

m L हिडुनियसिः L .

coming from the Nimba tree ^{९९} नैम्ब mān Var a kind

tree ज्वरान्तः Gal, ज्वरान्तकः L

नाडीतिक्तः नैपालः सैनिपातनुदः

Number relating to the name नेम्ब in .

Nimba azadirachta माथिकः .

nimble लघु (वी ५) , ,

अयास RV श्रवस्यु RV, AV

सरण्यु १४ सृलान् (अरी) ,

सृलर १३ १.२.१३ स्ववस, स्वव

nimble from of old सनाजू RV .

nino — नवग — अन्तिमाङ्कः

consisting of nine नवक Prat,

नवग्व (आ) n consisting of n. x 6 (Prat, etc)

नवषट्क consisting of n. 6 नवामक

as — नवविध mfn Kaus, BhP (as a

नवसक्ति
नवसक्ति consisting of n. 11

ables नवाक्षर (आ) n consisting of n.

consisting of n. नवसाहस्र f(ई) n consisting of n.

नवर्च mfn AV having n. bulls नववृष

नववास्त्वः (H. of a myth being)

RV ' having n. faculties ' (N. of

नववास्त्वः नववास्त्वः नववास्त्वः

नववास्त्वः नववास्त्वः नववास्त्वः red नववास्त्वः

नववास्त्वः नववास्त्वः नववास्त्वः

संरक्षित नववास्त्वः नववास्त्वः

नववास्त्वः नववास्त्वः नववास्त्वः

नववास्त्वः नववास्त्वः नववास्त्वः

(7) (. . .) नववास्त्वः

new ?) deeds of King Sahasāṅkha ! (II. of a poem by

'rīksha) नवसाहसार्कचरितम् the n. 3000 नवार्णव

(in poem) the number . अङ्कः — कुन्दः (in 4.

101) ॥ — श्वेचरः — गो f Jyot, Sūryas

ग्रहः — (there being n. openings in the

body) चिद्रम् Sūryas 2.18 of n. kinds नवम्

mf(ई) n Heat the rule of proportion with n. terr

नवराशिकः, नवराशिकम्

by nines नवशः ind W .

nineteen (19) नवदशन् mfn pl VS

अतिथृति II .

in nineteen parts एकात्रविंशतिधा 1

एकात्रविंशतिधा 1

नवदश m' (ई) n VS .

विषय — कनविंश, एकेनविंश —

नवदश $\text{mf}(\frac{1}{2}) \ln R$.

नवतितम $\frac{1}{2} \ln R$.

नवत $\frac{1}{2} \ln R$.

ninety नवति, नवती

(L) f R, etc .

between ninety and hundred years old दशमीश्च

नवतिशः

विभक्त

नवतिक्रम नवतिप्रक्रम

mf(आ)n SBr a paint brush containing n. नवतिका

ninety-eight अष्टानवति

f 5Br 10, Pajat .

अष्टानवति - अष्टानवत अष्टानवत, अष्टानवतितम

अष्टानवतितम

पञ्चनवतितम (इ) (chapter of)

) पञ्चनवतितम (इ) (chapter of)

पञ्चनवत mf (इ) n (chapter of Harivansa)

पञ्चनवत mf (इ) .

एकनवत , एकनवतितम

पञ्चनवति पञ्चनवत (३)

नवतिधा .

ninet-four चतुर्नवति 1 (in 1000) .

ninet-four शतचतुर्नवति 1 .

ninet-four चतुर्नवति 1 , चतुर्नवति —

(a ch. of 1000) चतुर्नवति mfn , चतुर्नवति —

(a ch. of 1000) चतुर्नवतितम mfn .

ninety-nine (in 17 century) नवनवति

145 .

one to 100 ninety-nine sacrifices एकैनशतक्रतु

mfn .

ninety-nine नवनवतितम m(3) .

ninety-one एकनवति f .

ninetyone — 1 years ol दशमिन mf 3

13, 1, Sch .

ninety-two ^{second} ~~mf~~ द्विनवत mf 2 n mf द्विनवतितम

mf Ph — द्वानवत mf 2 n Ph .

ninety-seven सप्तनवति १ MBh .

twenty-six षण्णवति १ MB, 10, 11, 12, etc .

ninety-sixth षण्णवत्

mfn MBh, R

(chn)

षण्णवतितम

mfn .

ninety-third (chn of MBh) त्रिनवत्

mfn ,

त्रिनवतितम

mfn .

ninety-three त्रयोनवति १३३ त्रिनवति

Fig 6.2.47 .

ninety-two द्विनवति १३२ द्वावनवति

Fig 6.2.48 .

niṣṭ नवम mf(ई)n R, etc. नवमक

mf(ई)n R — नावमिक mf(ई)n R.

the ninth day of भूमिदानम् the n. day of a

fortnight वसुदेव्या the n. day of a half month

अकुला the n. day of a lunar half month नवमी

(soil तिथि) the n. day of the bright half of Asvina

अक्षय्यनवमी the n. day of the light half of Kartika

(related to Kartika) दुर्गानवमी the n. day of the

light half of month Madra (related to Madra) तालनवमी

(in attrol) the n. mansion यित्तम् .1

the n. mansion त्रिकोणम् VarDr. Laghu, त्रिकोण

धर्मः the n. of the light half of the month of

Chitra (observed as a festival in honour of the birth day

of Rama candra) श्रीरामनवमी MW .

गण्डूषः = गण्डूषः usually गण्डूषम् (आ . I)

MBh 8.2051, Susr, Kum 3.37, Skanda², etc .

nipped adj सिद्धं MBh, Kav, etc .

front-nipped (as a lotus etc) हिमश्वस्त .

संदर्शकः (a card)

a pair

संदर्शः n. संदर्शकः, संदर्शिका

संदर्शः n. संदर्शकः, संदर्शिका

संयोजन n. for cutting across

a pair of n. (used to cut the object into small pieces)

शङ्कु n. a piece cut off with a pair of n.

शङ्कुखण्डम् Pan 6.1.2, 201

nirupale n कुचतराग्रम्, कुचाग्रम् ।

कुचमुखम् । नर्मठः । पिप्पलः ।

पिप्पलकम् । पुरश्चदः । बर्जह्यम् ।

AV

मेचकः, मेचकम्

विषाणम्

(100) आ ० ई ' , विषाणः (अर्थ्यादि)

वृन्तम् । षः, कच, मानव, सर्व, गर्भविमोचन

शिरवा । स्तनमध्यः । स्तनमुखः,

स्तनमुखम् । स्तनवृन्तम् । स्तनशिरवा,

स्तनाग्रम्

। .

hippocampus (of the breast) पुचुकाग्रम्

सुखम्, पुचुकम् 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200

सुखम् 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

सुखम् 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

सुखम् 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

सुखम् 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

सुखम् 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

सुखम् 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

इयाममुख VS, Kath (a word) VS, Kath . पतुस्तना

MaitrS 3.1.7, Kath 30.4, SBr 6 .

Nishāda n नैषादः VS, SākhBr .

the Nishāda people नैषादाः VS, Kath .

निषादस्त्री Mn 10.39 .

a Nishadha prince नैषधः 117, 1.1.117, 117,

a Nishka (s.v.) in each case प्रतिनिष्कः,

प्रतिनिष्कम् (1) 117, 1.1.117, 117,

containing 100 Nishkas नैष्कशतिका. 117, 1.1.117, 117,

117, 1.1.117, 117, containing- 1000 N. नैष्कसहस्रिका 117, 1.1.117, 117,

117, 1.1.117, 117, containing 100 N. नैष्कशतिका 117, 1.1.117, 117,

worth many N. बहुनिष्क, बहुनीष्किक in Pan 5.1.30.

Sch worth 3 N. त्रिनिष्क mfn Pan 5.1.30 worth 1000 .

नीष्कसहस्रिक in Pan 5.2.112, Vājñ worth 2 N. द्विनिष्क .

mf(आ) in , द्विनीष्किक mf(ई) in Pan 5.1.30 .

nit n लिक्षा in, Vājñ (m c also लिक्ष Var-

mf(आ) लिक्वा, लिक्षिका mf(ई) लिक्षा ,

लिक्षा mf(ई) निक्षा .

the nit of a louse दिङ्कः L .

nitre n तीक्ष्णः L तीक्ष्णम्

यवलासः लवणोत्तमम् W .

white nitre श्वेतक्षारः L .

on the Nivi औपनीविक mfn Pan 4.3.40,

is 1.6 .

no न ind RV, etc, ना RV 10.34.8 ... अनो

ind I सर्व with negation .

to have no value whatever तृणगणाय to तृणगणायते

having n. budham निवरा having n.

other resort left अनन्यगति, अनन्यगतिक in n. any

अकिंचन Kathās यथा न n. to be ननु ind

L n. more than परम ind n. one न कश्चिद्

न कौडपि न कश्चन नकिः ind

n. one at all नकिर्नु n. one () अनुभ

an (du) अनुभय to n. मुखा

in may, etc n. sooner than न यावत् - तावत्

passage in n. more than मात्र (आ and ई) n

(ifc) there can be n. doubt नच Jan 1.11, 22.

thinking anything to be of n. importance तुणगणना

(loc) Vcar 6.2 the word n. नकारः Naish .

nobility n अभिजातता _____ अभिजात्यम्

_____ अभिजातम् _____ कौकीन्यम् _____

औदार्यम् _____ (also of mind)

सुजातता

noble adj I अभिजात _____ आर्य _____ (आ

आशी) _____ महामन _____

_____ उदार _____ (आ

_____ बद्धादि _____ महासत्त्व

11, 12, etc _____ महाशय *Maḥāśay*, *Maḥ*, *Maḥās*, etc.

II उग्र _____ उन्नत (figuratively) *Ugras*, *Ugras*, etc.

Bhartr. Sāh, etc _____ (as gods) *Ṛṣab* *f*(आ)

_____ कल्याण *f*(ई) (as) *बद्धादि* _____

जाल्य _____ *110* *11.4* _____ तेजस्विन (*11.2*)

122, *122*, etc _____ प्रधानम् *122*, also *प्रधानः*

_____ महाज W _____ राजहिः R _____ सूड

_____ वाम *f*(ई or आ) _____, etc _____ (as a race)

विपुल *f*(आ) *ParGr*, *Mh*, etc _____ साधु *f*(वी)

W — सुजात RV, SankhGr — सुन्दर — (ई)

Subh .

any preeminently noble person व्यासः the below-

four of a n. man आर्यवृत्तम् the lineage of a n. family

महाकुल RV, Kam, etc — महान्वय — (आ)

belonging to a n. family कुलवत् , Kāthās

कौलीन — (आ) R 1.71.12 born in a n.

family कुलजात R 1.71.2 — कुलप्रसूतः ancest

कुलभवः — कुलसमुद्भव from, कुलसंभव

E the daughter of a n. family कुलदुहितृ (Pār 1.2.70),

Vartt 9) f Kārāṇḍ descended from a n. family प्रवरवंशज

Hariv descended from a n. race वंशभव Bham doing

n. actions आर्यकर्मन् (Pār 1.54) character

character कुलशीलवत् (Pār 1.54) कुलशीलसमन्वित

with a n. nature प्रकृतिसम्पन्न E having a n. essence

महासत्त्व (Pār 1.54) महात्मन् (Pār 1.54)

(Pār 1.54) बहुकल्याण (Pār 1.54) birth

महाकुलीनता (Pār 1.54) सुजन्मन् n Krishṇaj,

सुजन्मन्, सुजनिमन् BY n. born महाभिजन

n. Brahmin आर्यब्राह्मणः Picus 6.2.51 n. conduct सौन्दर्यम्

n. dominant महाभिजनः n. elephant गजराजः,

गजाधिपति n. family महाकुलम् etc, etc, etc

mahakulam Pancad कुलम् In, MBh, etc

n. house कुलगृहम् Picus 6.2.1 n. lion (lion)

n. lion (lion) n. lion (lion)

भट्टिनी L नायिका Vet a n. lion सिंहभट्टः

n. lion स्वामिभट्टारकः Picus 6.2.1 n. lion प्रवरेणः

Rajast महत महत्, मह, मह

कुलपुरुषः कुलपुरुषः 1 कुलपुरुषः (कुलपुरुषः)

आर्गदुहितृ आर्गदुहितृ

Kathas a n. race कुलम Mn, MTh, etc (with Budd-

आर्गधनम आर्गधनम (आर्गधनम)

कुलभार्या कुलभार्या (कुलभार्या)

वरस्त्री भाविनी MTh,

अपदानम RV 2.65.4, Śak (v.l.)

नोति कल्याण नोति कल्याण नोति कल्याण

17.4 सदाशय of a.

उदारदर्शिन of a.

कल्याणसत्त्व वामस्वभाव (आ) of a.

disposition वामस्वभाव (आ) of a. family

विशालकुल पूतबन्धु one who

of a. कुतापदान a person belonging

to a n. family कुलजनः relative and of a.

वर्माभिजनवत् a son of a n. family कुलपुत्रः

कुलपुत्रजनः कुलपुत्रः

Walker from a n. family कुलान्वित ancient

११
कौल

(ई) L

११
कौलक

११
कौलक

Com on L

११
कौलक

Page 1.1.140

११
कौलक

Com on L Walker from a n. path

सद्वृत्तजात

(आ) Walker very n. (as a used)

सुशुभ

a very n. family

महीयस

(नर कुल)

Walker on a n. path ! (N. of a king) कल्याणवर्त्मन

Go to a noble act, your's are one वरधर्मिकु

वरधर्मो करोति (acc) .

V

very noble-hearted उत्तमोदय mfn R .

noble-minded adj महानुभाव f(आ) Ratnāv, Kād

— आमचेतस् Sis 16.30 — उदारचरित Hit,

Sarṅg, etc — अदीन — सम्भावित्तात्मन् R.

nobleness n उदारता, उदारत्वम् .

the noblest of Bharatas भरतश्रेष्ठः MBh ~~the~~ ^{cf} n.

descent

अभिजमेवत्

mfn Śak, etc .

acting nobly इमं कर्मणि mfn MBh n. born माहाकुल,

माहाकुलीना mfn Pāṇ 4.1.114 .

nobody नान्कि: ind RV .

belonging to no body निरवत्तम mfn Hcar .

nocturnal ⁿ adj नैश, नैशिक f(इ) Mn, Yājñ, MBh,

Kāv, etc रात्रिक f(इका) Rājat, Pāncat

रात्रिक Pāncat रात्रिमय f(इ) Heat

वैभावर Harav दोषातन f(इ) Ragh 13.76

आपिशवरी TS शार्वरिक Vam 5.2.52

शार्वरी f(इ) Kād, Hcar, Vās सौप्तिक

Mricch .

nocturnal combat सौप्तिकम् MBh, B, Kām n. demor

नक्तचर MBh, Var, etc the n. worship of a deity

रात्रियूजा W.

to nod the head (while asleep) प्रचलायति Nom

प्रचलायति Jatak .

nod n अङ्गवेष्टनम् .

ix

nodding the head (while asleep and in a sitting

posture) प्रचलायित mfn L .

nodding the head (of first becoming intoxicated)

प्रचलायनम् Car n. when seated आसीनप्रचलायितम्

Rājat .

the ascending node तमः (Paṇ 7.3.34 , Kās)

VarBr (?) Jyot the ascending n. or Rāhu रेवडटः W

the ascending n. personified भयानकः L a comet's

n. शिरवावत् m L descending n. केतु m Hariv, 4259,

R, VP — आहिकः L — ऊर्ध्वकचः L —

शिरवावत् m L the dragon's descending n. आश्रितुंधकः

L the Ketu (or descending n.) अश्लेषाभवः, अश्लेषाभू

m L the n. in a planets or bit पातः Sūryas personi-

fied descending n. धूमकेतनः W — धूमकेतु m W

Rāhu or the ascending n. personified मरुवकः (only L)

मरुवक the regent of an astronomical n. पर्वज्ञः Var

the time at which the moon at its conjunction passess

through the n. पर्वकातः MBh, Var the time at which the

moon at its opposition passes through the n. पर्वकातः

MBh, Var .

the intersection on the ecliptic and equinoctial

circle (i.e. the equinoctial points or nodes of the ecliptic

ecliptic) क्रान्तिपातः Sūryas, Gol motion of the n. of

the ecliptic

ऋ॥ नि॥ पात॥ गति॥ f.

to noise abroad

उद्बुध्

caus उद्बोधयति

Mricch,

Kathās, Rajat

to fill with n.

निनद्

caus

निनादयति

MBh, R, etc

—

विनद्

caus

विनादयति

MBh, Kāv,

etc

—

संनद्

caus

संनादयति

MBh, R, Hariv

अभि॥ नद्

caus

अभि॥ नादयति

—

उपख्यस

caus

RV 6.47.29

—

व्य॥ नूनद्

caus

व्य॥ नूनादयति

Bhag

to make a n. उन्नद् उन्नयति

MBh, R, BhP, Kum,

Pāncat — क्रन्द cl 1 क्रन्दति, क्रन्दते Ratnāv

दा
— ददाति cl 3 ददाति (दत्ते) (with शब्दम्)

Vet 4. ²/₃ — ध्वन् cl 1 ध्वनति Kāv, etc —

मश् cl 1 मशति Dhātup 17.75 — हाद् cl 1

(Dhātup 2.25) हादते to make a n. in eating निस्वन्

निस्वनाति Vop — अवप्बन् अवप्बणति

Pāṇ 8.3.61 सेण् to make a n. like a thunder-clap अवरस्फूर्ज

Ved VS, TS, ŚBr, etc to make a n. round about परिग्रन्द

(acc) (only a or caus पयस्वि क्रुदत्) RV to make any

n. कू cl 2 कोति (Ved कवीति Pān 7.3.95) or

cl 1 कवते [Dhātup 22.54] or cl 6 कुवते [Dhātup

28.108] or cl 9 कुनाति, कुनाते Bhatt — स्वन

cl 1 (Dhātup 19.79) स्वनाति (m.c. also स्वनाते) RV,

etc — शब्द cl 10 शब्दयति Śis, Pāncat, BhP

— रु cl 2 (Dhātup 24.24) रौति, रवीति (Ved

also रुवति, रवति, रवते) MBh, Kāv, etc to make

any unpleasant n. कृ cl 1 कृति Dhātup 3.22

to make a rustling n. शकशकाय, शकशकायति Bhatt

to make full of n. वाचात्त्रय Nom वाचात्त्रयति Kād, Rājat

to make no n. निःशब्दं कृ to raise a n. अभिनद

Hariv .

fill with noises नद caus नदयति, नदयते

MBh, Kāv, etc .

noise n I उदुष्टम् R — प्रदोषः BhP,

प्रदोषक L — निदोषः (ifc f आ) MBh, Kāv,

etc — संदुष्टः W — संदुषितम् Bhatt —

परिदोषः — निदुष्टम् — निनदः (निनदम्

ChUp 3.13.8) निनादः MBh, Kāv, etc — सम्प्रणादः

Hariv — नादितम् MBh, etc — विनदः R

— नदथु m ChUp 3.13.8, नदन्तु m RV 8.21.14 —

निरावः MBh, Kāv, etc — आरवः (Pāṇ 3.3.

50) — रावितम् R — रु m (only L) —

निरुचनः (ifc f आ) Yājñ, MBh, R, etc, निरुचनितम्,

निरुचनः MBh — प्ररुचनः MBh — रुचनः

(ifc f ऊ) RV, etc — रुचनः RV — रुचनितम्

sis — निहृदः MBh, Kāv, Pur — निहृदः Ragh,

BhP — हृदः ChUp, MBh, Kir — हृदः (ifc f आ)

L — चीत्कारः MBh 7.6666, Kathās 73.24, Hit,

चीत्कृतम् Kād, Bālar, HParis 1.45 .

II अभिधानकम् L — आरटि f(?)

Kathās 52.123 — आरटितम् Paś — उप०दः RV

7.104.17 (= AV 8.4.17), उपब्धि m RV, SBr _____

पुत्रः AV 6.16.3, 12.5.47-49 _____ कडलकारः

Balar _____ कुहरितम् L _____ कुष्ठम् L _____

क्षेत्रः L _____ लाडः L _____ ध्वनि m AV, etc

_____ मृदंगः L _____ प्रगर्जितम् L _____ (?)

प्रचालनम् Pañcat _____ प्रह्लादः L _____ रणः L

_____ रासितम् Kāv, Rājat _____ रासः L _____ रे

m MW _____ वग्गनु m RV _____ वणः MW _____

विश्वानः Bhatt _____ विश्वकट्टु m L _____ वृत्रम्

L (हवनि) — शब्दः (also शब्दम् in Rhyān-

ab Up, ifc f आ) — शब्दकमेन n Āpast —

शब्दनम् W — शाब्दितम् Pāncat — श्रुत

Harav — श्रुति f RV, AV, Prāt, Kathās, BhP —

(as of the grinding of stones etc) श्लोकः RV —

(as of the wheels of a carriage) श्लोकः RV —

संनति f L — सन्पत्तयः Hariv, P —

स्तननम् L — स्वरः (ifc f आ) RV, etc —

(of a snorting horse) स्वरः RV — हासः L

हानम्

accompanied by a gre t noise टंकारवत् mfn Bālar

any confused n. (as a tinkling or rattling sound, the

murmuring of a crowd etc) कलकलः Mricch, Śis,

Ratnāv, etc any n. रावः MBh, Kāv, etc — विरतम्

Mn, R, etc — रुतम् (often कलानि n pl) KātyŚr,

MBh, Kāv, etc — रवः MBh, Kāv, etc — रसनम्

VarBrS, Bālar any n. made by animals कुक्कुनम् L

any one making a n. दोषकृत् m ŚāṅkhŚr 17 a confused

n. कलकलरवः Bhartr̥ — संनादः, संनादाः MBh,

R, etc (also संशब्द) a disagreeable n. कुद्वानम्

BhP 1.14.14 ' divine n. ' देवमुत्तमम् ManGr 1.4 filled

with n. कोलाहालिनः mfn ifc Kād — निनादित

mfn निनादितम् MBh, Kāv, etc — संनादित mfn MBh,

R filling with n. संनादक mfn MBh filled with n.

प्रोद्युज् mfn MBh — अवद्युज् mfn MBh 13.522

परि संद्युज् mfn MBh — विरावित mfn VarBrS

रावित mfn MBh, R, VarBrS filled with the n. of

वाचात् mf(आ)n (ifc) R, Vās, etc full of n.

and bustle वाचात् mf(आ)n R, Vās, etc giving forth a

loud n. कृष्णमायु mf AV 5.20.4 great and indistinct

n. (of men , animals, etc) कोलाहलः, कोलाहलम्

R 3.6, Pañcat, Das, ^{MarkP} ~~Maṭka~~, etc a great n. महाशब्दः

MBh, Kathās आडम्बरः Śāring डम्बरः

Kathās 107.5, Pratāpar, Sāh डिण्डिमः Kād, Bālar,

Vcar, etc (prob) हठिका Paś (produced by

panting or puffing) घुरुघुराघोरनिघोषः Bālar 2.59

१ धुरुधुराद्योषः Bālar 2. $\frac{58}{59}$ (in Prakrit) 8.27 hallow

n. आभ्रष्टनः RV 1.80.14 having n. सशब्द mf(आ)

n Kāv, Kathās, Rajat loud and extending n. व्यनुनादः W

a loud n. उद्गानः W — प्रस्वातः L — सह्यादः

MBh, R, etc — ङः L — (esp. expressive of

approbation) प्रजादः MBh, R — (esp. expressive of

delight) प्रजादः MBh, R making ~~xxxxxxx~~ a cracking

n. with the fingers. निष्प्रसम् Āpast making a loud n.

महानद

mf(आ) n MBh, R —

महास्वद्वन

mf(आ)n MBh, R

उच्चैर्धृष्टम्

L

सुधोष

mf n MBh

सुनाच

mf n MW

making a n. आपिब् P

RV 10.102.11 (Sāy)

आरट्

mf(इ) gāṇa

गौरादि Pāṇ 4.1.41)) n

उपक्रोष्ट

mf n

पेल्लवकार

mf n AV 11.2.30

घोषवत्

mf n Āp

1.11.8, MBh, R 5, BhP 2

जनितास्वन

mf n W

प्रस्तीत, प्रस्तीम

mf n W

विकृष्ट

mf n W

शब्दकार

mf n Pāṇ,

शब्दकारिन्

mf n Nir

स्वान्तः

RV

' making a n. by striking the mouth with

the hand at the moment of uttering sound ' लेवत्र तावम्

making a n. like Rakshasas रक्षोमाप् mfn AitBr

making a n. like a camel उष्ट्र कोडिन mfn Kās on Pān

3.2.79 making a n. with arms दास्तधुष्टकर mfn W making

a n. with the finger-nails by rubbing them on one another

आच्छुरितम् L making a n. with the nails (as a token

of applause) नरवाच्छोऽनिका HParis' _____ (as a

token of approval) नरवाच्छोऽनिका HParis' making

a prolonge n. ' दीर्घनायः Hit making a terrible n.

(in battle) कुवीरव mfn RV 10.99.6 making much n.

उगडम्बरवत् mfn Śāring making n. जोडूत्र mfn RV 2.10

1 moving with a great n. (said of Vāyu) क्रन्ददिष्टि

mfn RV 10.100.2 n. in the ears तान्त्रिका ŚāringS 7.142

the n. made by elephant बृहितम् MBh, Kāv, etc the n.

made by the flapping of wings पत्रकाहता L the n.

made by rustling of leaves पत्रकाहता L n. made by ~~xxx~~

slapping arms आस्फोटनम् n. made with the finger-

nails नखवादनम् Apast, नखवाद्यम् L the n. of

a bull हुङ्ग ind L the n. of battle रणसङ्कलम्

L the n. of falling rain झाङ्-झा L the n. of feet

पदघोषः AV — पच्छब्दः L the n. of

footsteps पदघोषः AV — पच्छब्दः L the n.

of milk flowing into a bucket धाराघोषः ĀpŚr the n.

of weapons ज्वरः the n. of the world लोकज्ञानः Thūrtan

one who makes an extraordinary n. उडुमारिन् mfn Bālar

an onomatopoetic word expressive of n. कङ्क ind a

peculiar n. made by hunters to entice deer अपवादः Śis

6.9 a tumultuous n. संनादः , संनादाः MBh, R, etc

(also संज्ञाब्द) wishing to make derisory n. कुल्कुमानः ^स

mfn MW with n. संज्ञाब्दम् ind obh, MBh, etc .

making various noises वैलभ mfn AV .

~~noiseless~~noised abroad उद्युष्ट mfn.noiseless adj निष्कूज Bh, R — अकूज

MBh — निःशब्द f(आ) MBh, R, etc —

शब्दरहित VarBrS — अरव — निघोषि f(आ)

MBh — निरेश MBh W — निःस्वर .

becoming noiseless निःशब्दसंवृत R (night) n. and

motionless

निःशब्दनिश्चल

Kathās, निःशब्दस्तिमित .

noiselesslyनिःशब्दम् ind MBh

— निस्वरम्

ind RV .(tear) flowing noiselessly निःशब्दस्रवत् mfn

Rajat .

noiselessness n अनूजनम् MBh .

noisily महारजनम् ind MW — सशब्दम् ind

Gobh, MBh, etc — शब्दवत् ind MBh, MarkP .

to flow noisily धुनय Nom धुनयति RV .

noisiness n शुक्लरत्न Kir .

noisome water कुजिम् Chpr .

noisy adj I उमुत् f(आ) Lāty. 2.3.3, MBh,

etc, तुमत् MBh, Pagh, उमुर L Sch — उम्मुखर

Prab — मुखर f(आ) Mricch, Kālid —

हादिम् MBh, VarBrS, Śis — संहादिन् MBh

— द्योषिन् AV, ĀsvG r, MBh, Hariv — शब्दिन्

AV — शब्दवात् Nir, Hariv .

II उपब्दिमत् TS, AitBr — उद्धृति ChUp 3.

19,3, उद्धृत् Lāty 4.2.9 — कुम्भम् —

कम्भत् W — कुम्भ f(आ) AV 2.2.5 —

धुनिमत RV — प्रक्षवेडित MBh, प्रक्षवेडितवात्

— रास्मिन् RV 1.122.4, रास्मिन् RV 5.43.14

— श्लोककृत् AV, TUp — श्लोकिन् P, श्लोक्य

VS — स्वरि RV — स्वरित् RV —

स्वानिन् RV .

noisy behaviour आडम्बरः Kathās, Sāh, etc n.

eating विष्वाणः L a n. talker वातिकः MBh a n.

voice संहारिकण्ठः, संहारिकण्ठम् Kir rendered n.

मुखरित Kāv, Kathās, BhP very n. सुकुत f(आ)

MBh

सुनिनद

Pracand

सुद्योष

MBh

अनल्पद्योष

ह्लादिन्

VarBrS (v.1.)

ह्लादिन्

महाशब्द

f(आ) Kathās .

to make noisy

मुरवरम

om

मुरवरमति

Nāg,

Git .

nominal (as inflection) adj शब्द f(ई) W.

a mere nominal leader शब्दपति m Fagh merely a

n. Brahman श्रद्धाबन्धु m AitBr, ChUp, GrSrs, etc a n.

suffix नामकरणः Nir the occupation of a n. Brahman

श्रद्धाबन्धवम् AitBr the office of a n. Brahman

श्रद्धाबन्धवम् AitBr a simple n. formation एकपदम्

Nir standing in the same n. case तुल्यश्रुति f Jaim 2.1.

nominally नाम मात्रेण in .

being merely nominally कृत् mf(आ)n ifc .

(in gram) the first or ~~nominati~~ nominative case

and its terminations प्रथमा .

non-abortiveness अप्रपादः TS, TBr .

non-acceptance n अपरिग्रहः Jain — अग्रहः

nonacceptance of any post occurrence वृत्ताक्षेपः

Kāvyād .

non-accession n अनागति f .

non-accomplishment n अनिष्पत्ति f —

अकारण f — अनिर्वाहः — अनुपपत्ति f

— असमृद्धि f AV, Mn 4.137, etc — (of wishes)

अपूर्ति f MBh .

non-acquirement n अलगभः Mn 6.57 .

non-acquiscence. अपारपारम् L .

non-acquisition n अप्राप्ति f .

non-addiction n अप्रसक्ति f Mn 1.89 .

(in Sāṅkhyā phil) non-admission of the ~~Admission~~

Ahaṁkāra अवेद्या n. to (the king's) presence (?)

अदृशनिपथ Divyāv .

non-admittance n प्रत्यारुपानाम् Śaṅk .

state of non-agency

अकारित्वम् .

non-agreement in ~~xxxxx~~ case

वैमर्शिकरणम् Sāh,

Pratāp .

non-alteration n अविकारः VPrāt, Gaut, Jain .

non-appearance n अभावनम् Vedāntas —

अदशमिम् .

non-applicability n अप्रसङ्गः अप्रसङ्गः KātyŚr .

non-application n योगः अनि योगः
अप्रसङ्गः अप्रयोगः

Lāty .

non-application of remedies अयोगः Susr .

non-arrival n अनागति f अनागमः .

doing work becoming only a non-Ārya अनाथकर्मिन्

m .

observed by non-Āryas अनाथजुष्ट mfn poss-

essed by n. अनाथजुष्ट mfn practised by n. अनाथजुष्ट

mfn .

non-Āryan n अनेयः SBf, etc .

a non-Āryan man अनु m .

the non-Āryans अनेयाः m pl MBh, R, etc .

non-ascertainment n अप्रतिपत्ति- f .

non-association with असंज्ञा f MBh 12 .

non-attachment n असङ्गः Mn 6.75, Bh .

non-attachment sensual objects इन्द्रियमासंज्ञाः Mn n.

to the world असङ्गित्वम् MBh 12 .

non-attainment n अप्राप्ति f — अनाप्ति

f — अनवाप्ति f — अनागति f अनागमः

non-attendance at the festival प्रस्थाननिवृत्तिः

non-birth n अजननि f (generally used in

cursing) अजननिरस्तु तस्य may he cease to exist', Pāncat

cf Pāṇ 3.3.112 .

non-calumny n अपैकुलम् Bhag .

non-cessation n अशान्ति f Susr _____

उपशमः Mālatīm , Sāh .

non-change of nature अविकारः VPrāt, Gaut, Jaim

n. of the Visarga in an Ūshman. विक्रमः RPrāt .

with regard to characteristics and non-characteristics

उक्षणा उक्षणातः ind Vajracch .

non-cognizance n अज्ञानम् .

non-collision n असेद्युः Ragh 14.86 .

non-commencement n अनारम्भः .

✱ non-completion n असमाप्ति f KātyŚr _____

विसमाप्ति f Pāṇ 2.1.60, Vārtt 5 _____ अनिविहितः .

non-compliance n प्रणमविहीत f W .

non-comprehension n अननुभावकता .

non-confinement

n

असंबाधम्

AV 18.2.20 .

non-confusion (of mind)

n

अविभ्रमः

MBh 4.

1887

'

'

(steadiness)

अलोभः

AitBr .

non-consecration n असंस्कारः. PārGr .

non-contact n अस्पृशिनम् — असंभेदः 'SBr.

non-contact with अस्पृशः. (instr) MBh 3.11087. .

non-contemporaneous existence अयोगपद्यम् Nyāyad.

non-contiguous adj अपरिसर .

non-contradiction अविसंवादः Sarvad .

non-copulation n अरतम् L .

non-damage n अपरिलेपः RPrat .

non-day n अनिल n L .

non-death n अमृत्यु m SBr 13, KaushUp .

^{da}
non-degr~~a~~tion n अनपक्षः .

non-delay n अविलम्बनम् MBh 1.5227

अविलम्बः Comm on Ragh 10.6 & Kum 3.58 .

non-deliberation n अनिचारणम्.

non-delivery n अनपक्रिया, अनपकरणम्, अनपक्रमेण

n Mn 8.4, (in law) — अनपकरणम्, अनपक्रमेण

n (in law) .

non-delivery of gifts दत्तानपक्रमेण n W ~~xxviii~~

relating to the n. of a gift दत्ताप्रदानिक mf n Yajn 2. $\frac{174}{175}$

non-depression n अविषादः MBh 1.7100

अनिर्वेदः .

non-deprivation of presence of mind स्मृत्यप्रमो^{क्ष}षः

Jatakam n. of recollection स्मृत्यप्रमोषः Jatakam .

non-desire of hearing

अश्रूषा

MBh 5.1535 .

non-destruction

n

अविनाशः

Kād

अनुच्छिन्ति

f

अनुच्छेदः

अमारः

Rājat .

the non-destruction of men

अवैरहत्यम्

AV 6.29.3,

(अवैरहत्यम्) ĀpŚr .

non-deviation n अश्लेषः Pān 3.3.37, Vait '

(conjugal fidelity) अव्याभिचारः Mn 9.101 .

non-difference n अभिन्नता, अभिन्नत्वम्

(R) — आविशेषः Kap .

non-discrimination n अविभावनम्, अविभावना

L .

non-disgust n अवीभत्सा TBr .

non-dispute n आविवादः .

non-disputed adj आविनादः Comm on Nyāyad .

non-disrespect n अविमानः Hariv 12039 .

non-dissolution n अनमः B 3.71.10, (v.l.

अनम) .

non-distinction n अविवेकः Kap _____

अविशेषः Kap .

non-diversion n अविवेकः Vikr .

non-duality n. अद्वैतम् — अद्वयम् —

परमाद्वैतम् W .

assertion of non-duality अद्वयवादः Naish one

who asserts the doctrine of n. अद्वैतवादिन् m.

non-earth n. अभूमि f. KātyŚr .

non-egotism n अनं ~~अनं~~ हंकारः, अनं हंकारः f.

non-emptiness n अशून्यता Ragh 19.13 .

non-endurance n असमर्थः Pan 3.3.145 .

non-enjoyment n अभोगः Megh, etc —

असंभोगः Hit — अजुष्टि f RV .

non-enjoyment of profits फलभोगः MW .

non-enmity n अविद्वेषः AV 3.30.1 .

non-entity n अभावः — असत् n RV, AV,

etc — (in phil) शून्यम् IV 83.n 3, 105, n 4, MWB 7

n 1 . 142 — अपदार्थः .

absolute of non-entity शून्यकोटि f Buddh (शून्यता)

non-essential adj गैर-आवश्यक MBh .

non-ether n अनैथर .

non-excitement n अप्रवृत्ति f .

non-exertion n अनुत्साहः .

non-existence. n असत् n RV, AV, etc

असत्ता L, असत्त्वम् NrisUp, असद्भावः Vedāntas,

etc नास्तिता, नास्तित्वम् Samk अभावः

अभूतिः f SBr 14 अभवः

इन्मता Sis, Sarvad, इन्मत्वम् Kāv, Rājat, Sarvad

अजीवितम्, अजीवनि f अजीवनिस्तस्य भूयात्

‡ may death befall him ! ‡ Pān 3.3.112, Sch कुप्सता

W हानि f Kāv, Kathās, etc .

absolute non-existence अत्यन्ताभावः (in phil)

(esp. with Buddhists) इन्द्रियम् IW 83, n 3, 105.

n 4, MWB 7.n 1.142 an adherent of the theory that every

thing is n. सर्वइन्द्रियत्ववादिन m Bādar, Sch the affirmer

of the n. of ~~xpp~~ spirit divine or human इन्द्रियवादिन m

W, MWB 7, 142 assertion of n. नारसिन्वाद्: Hariv a com-

prehensive argument derived from n. of certain qualities

व्यतिरेकव्याप्ति f IW the (Buddhist) doctrine of the

n. (of any human or supreme spirit) इन्द्रियवादः Madhus

→ (Buddhist) ~~वा~~ (of any Supreme Spirit) इन्द्रियवादः

Madhus, इन्द्रियपक्षः Samkhyas, Sch existence and n. भवाभावः

m du MW mutual n. अन्योन्याभावः n. in consequence of

annihilation प्रध्वंसाभावः Tarkas, Sarvad, etc ' n. '

(N. of a World with Buddhists) आकिंचनप्रायतनम्

Lalit (in logic) n. of a consequent resulting from the

absence of an antecedent उद्गापः W n. of all सर्वाभावः

Apast, Mn 9.189 n. of anything which may yet be प्रागाभावः

Bhāshap, Sāmkhyak, Comm etc n. of proprietary right

स्वत्वाभावः, W n. of the world भवाभावः W own n.

स्वाभावः

Nīlak ' path to n. ' (the way or pass-age of the soul) शून्य पदवी Cat proof from n. (one

of the six pramānas in Vedānta phil) अभावः .

non-existent adj शून्य f(आ) Kāv, Pāncat

अनासादित — निरुपाख्य f(आ) L .

man's horn i.e anything nonexistent नरनिषाणम्Nyāyam, नरवैदुःम् W the theory that everything inn. सर्वशून्यता, सर्वशून्यत्वम् Sarvad thinking everything n.

सर्वशून्य f(अ) Pañcar .

non-existing adj उपरत PārGr, Mn, BhP, etc .

non-expectancy n अपेक्षा MBh, R, etc

(in phil) the being ^{non-}~~non-~~ ex-tensive व्यापक

non-failure n अव्यभिचारः Kap, etc .

non-failure of discretion स्मृत्यप्रमोषः Jātakam .

non-fighter n अयुधः Pan 5.2.121 .

non-extirpation n अनुच्छिन्ति f अनुच्छेदः .

non-finality (of a proposition) अनन्तता (in

phil) .

non-fire n अनग्नि m Nir .

non-fracture n अभेदः RPrāt, etc .

non-happening n असंभवः Mn 11.27 ' _____ '

(inconsistent, impossible) असंभव mfn .

non-hesitation n अविचारणम् .

non-impediment n असङ्गः Hariv 10187, R .

non-inclination n असङ्गः ३ः
अविवक्षितः Mn 6.75, Bh .

non-incompatibility n અવિરોધ . Yājñ 2.186,

etc .

non-inherent adj અનાશ્રિત .

non-injury n अनिरोधः MBh 5.3232 _____

असंरोधः .

' non-innovation ' ([in rhet] monotony in the cons-

truction of a phrase) अनवीकृत Kpr .

non-interruption n अनन्तरयः SBr, PBr .

non-inversion n अविपथयः Nir .

non-knowledge n असं बोधः MBh 12.11289 .

' non-liberality ' (enviousness, etc) अरागति

f RV .

non-liberation n अमुक्ति f L _____ (from

mundance existence) अमोक्षः .

non-loss n अपरिलोपः .

non-marriage n

अपरिणयनम्

non-mixture n

असंशुद्धि f MaitrS .

non-mixture of caste

असंकरः Gaut

असंकर

mf n MBh 14.2777 .

' non-nearness ' (absence) n

असान्निध्यम्

KX

MBh 3.610, R, Śak .

non-negation n अप्रतिषेधः Nyāyad .

non-observance n अननुष्ठानम् .

non-opposition to

अनिरोधः

MBh 13.1935, Hariv

8752, R .

non-partition n

अनुदयारु •

non-payment n' अनपाकरणम्, अनपाकमेन n

(in law) — अनपक्रिया, अनपकरणम्, अनपकमेन

n Mn 8.4, (in law) .

non-payment of wages वेतनं ना दानम् Mn 8.218 .

non-perception n अबोधः — अमनस n

SBBr 14 — अविभावनम्, अविभावना L .

trying to establish a fact (e.g. the reality and

eternity of sound) from the impossibility of perceiving

the non-perception of it अनुपलब्धिसमा, अनुपलब्धि-समा

Nyāyad .

non-performance n अप्रतिपत्ति f — व्यतिक्रमः

Gaut, Mn, MBh, etc .

non-performance of prescribed acts अनङ्गित्या L

n. of what is customary अनाचरणम्, अनाचारः n. of

what is right अनाचरणम्, अनाचारः .

non-permanency n अस्थानम् Jaim .

non-permission n अनभ्यनुसा .

non-possession n साहित्यम् Sāh, Sarvad .

contingent on the non-possession wealth धनादान-

निबन्धन mfn Mn 11.69 (in law) the n. of prop-

erty that may be possessed प्राप्तभावः W .

' non-power ' (weakness) अनेश्वर्यम् Pān 7.3.30 .

non-presence n असत्ता, असत्त्वम् Nyāyam .

(a word) having a non-primitive meaning व्याभिचारिन्

mfn MW .

non-production n असूति f Kir 2.56 .

non-production of knowledge सोनानुत्पादः W

n. of what does not exist प्रत्ययः W .

' non.prohibition ' (non.negation, etc) अप्रतिषेधः .

Nyāyad .

non.pronunciation n अनुच्चारः, अनुच्चारणम् .

a form of non-proof (where the quality alleged to

belong to a subject is not really proved) स्वरूपसिद्धि

f Tarkas .

non.propagation n अप्रसवः .

non-protection n अनवनम् Pan 1.3.66 .

non-putrefaction (of a body) अनिनाशः Kād .

non-quickening of the foetus गर्भस्तिब्दनम् Suśr .

non-reality n इ०न्यता Śis, Sarvad, इ०न्यत्वम्

Kāv, Rājat, Sarvad .

the non-realization of an action क्रियातिपत्ति

f Pāṇ 3.3.139 .

' non-recognition of objects ' (exhaustion, lassitude)

tude) विषयाज्ञानम् L .

non-recurrence n पराकत्वम् ŚāṅkhBr, Lāṭy .

the non-recurrence of a case प्रसङ्गविनिवृत्तिः f

Mn 8.368 .

non-recurring adj पराञ्चिन Br .

non-refutation n

अप्रत्यारोपणम् .

non-relation n

आसंगत्यम् . .

non-religious act.

वृथाकर्मन्

n Āpast .

non-relish

n

अनाभिलाषः

.

non-remainder n अशेषः KātyŚr .

non-remembrance n अस्मृति f KātyŚr, MBh .

non-removal n अनुहरणम् .

non-removal of the theatrical curtain अति परीक्षेपः

v.l. for अपटीक्षेपः .

non-residence in a religious retreat अनाश्रमवासः

अनाश्रमेवासः

non-resolution (of semivowels and compound vowels)

अव्यूहः RPrāt .

non-restraint (as of one's senses) n असंयमः

Hit

— असंयमः RV 10.46.6 .

non-return n भूयोऽनागमनम् Kathās .

non-return to a body अनावृत्ति f .

non-risk of money अनर्थसंशयः n. of wealth

अनर्थसंशयः .

non-sale n आविक्रयः .

nonsense n अनर्थः — नैरर्थम् MarkP

— व्यर्थता R — निरर्थः m pl R —

गगनरोमन्थः Sarvad 13 — फेनपिण्डः L —

वृथाकथा W .

nonsensical adj अनर्थक, अनर्थ —

निरर्थक f(इका) MBh — अर्थहीन —

गतार्थ Sāh 3, अर्थगत ᳚ अहिताग्न्यादि —

अवध्य N — अवध्यक L — अवध्य

L — अभिधेयरहित — शून्य f(आ)

R, Rajat, Sarvad .

nonsensical discourse इतिक्था, अतिक्था L

(in phil) a n. objection निरर्थकम् .

non-seperation n अविवेकः Kap .

non-simultaneousness n अयुगपद्भावः Nyāyad.

the non-simultaneousness of recollection स्मरण-

यौगपद्यम्

MW .

non-sonance n अधोषः (in Gr) .

nonspending n अनयः .

^{spelling}
the non-~~spending~~ (as of the semen virile) अस्कन्दे

TS, SBr, अस्कन्दलम् MairtS MairtS.

non-support n अनाश्रयः .

non-surrendering n अनर्पणम् AV 12.4.33.

अन्याभिचारः

non-transgression n अविकल्पात्म ————

Mn 8.122.

non-union n असंगत्यम् .

non-union of letters संघीविश्लेष, संधिविश्लेष Sāh.

non-value n अनर्थः .

non-venomous (as a ~~sky~~ snake) adj निर्विष f(आ)

MBh, R, etc.

non-victory n अजयः .

non-violation n आविरवण्डनम् ~~Jātakam~~ Jātakam.

non-vision n અદર્શનમ .

'non-welfare' (harm) અશામ ind AV 2.25.1,

SB̄r 2.

non-widow-hood

n

अविधवा

MBh 3.16.725 &

16873, 5.362.

persecuting the non-worshippers

असन्निध

mfn

(BR Gmn) RV 8.20.24.

none

सर्व

with negation. ०.

none at all

न कतमोऽपि, न कतमाऽपि,

न कतमदपि.

noon

n

मध्याह्नः

Mn, MBh, etc

— मध्याह्नकालः

Kathās, मध्याह्नवेला Cat, Pañcat — मध्याह्नसमयः Pañcat

समयः

— मध्यंदिनः RV, etc, मध्यंदिनम् L — मध्यंदिनः

Pañcat

आवतनम्

दिनाद्यः

Kalpat

दिनामध्यम्

द्वयम्

Sūryas

— पृष्ठाक्षः

MBh.

at noon त्रिकात्मम् ind MBh 13, Kām at the sixth

hour of the day, i.e. at n. षष्ठे काले ऽह्ने: high n.

अतिमध्यन्दिनम् it is n. time युगान्तम् ^{रामेता} अधिकृतः ।

taking place at n. माध्याह्निके mf(इ)n MārKP 'when

the day has reached the mid-sun' i.e. at n. मध्यादित्य-

गते ऽह्नि.

noose n पाशः (once पाशम् lfc f अ) RṬ,

etc — पाशबन्धः Hit — पाशकः — वागुरा MBh,

Kāv, etc — बन्धनग्रन्थि m L — वेष्टः Kauś,

MBh — वेष्टकः, वेष्टकः .

'a Brahmā's noose' (N. of a mythical weapon) ब्रह्मपाशः

Bhaṭṭ death n. (variously reckoned at 101 in number) मृत्युपाशः

AV, TBr, etc — (variously reckoned at 1000 in number)

मृत्युपाशः AV, TBr, etc (prob) having a good n. (said

of Gaṇeśa) सुपाश mfn Cat having a n. पाशिन mfn

लिन्
having a n. and a skull पाशकपा f mfn HParis having a

n. (as Varuṇa) पाशवत् mfn MBh having a n. round the

neck पाशकण्ठ mfn Kathās having no n. विपाश

mfn Hariv, R 'having Yama's n.' (an executioner) पाशिकः
 (an executioner) काल f

Mudr 'holding a n.' (n. of Varuṇa) पाशधरः Hariv,

पाशपाणि m ShadvBr, पाशभृत् m Var, Ragh a kind of

magical n. (used in battles) मागपाशः Mahidh on VS 6.8

(esp.) the n. as attribute of Śiva पाशः (once पाशम् ,

ifc f 3-11) RTL 81.290 (esp.) the n. as attribute of Yama

पाशः (once पाशम् ifc f 3-11) RTL 81.290 n. for catch-

ing कैः Kāṭh a n. for strangling a sacrificial

victim कैः ŚBr n. in hand पाशहस्त mfn VP

'n. in hand' (N. of Varuṇa) पाशपाणि m ShadvBr the

n. of Indra कैः f (once in MBh m) PārGr n. of

Varuṇa विश्वजित् m W ~~xxxx~~ — युक्ताङ्गः L

the n. of Yama ^{पाशः} यम + MW — याम्यपाशः BhP 'one

whose n. is raised' (N. of Yama) उद्दामः L possess-

ing a n. (as Varuṇa) पाशवत् mfn MBh strangled by a

n. वृषकहत mfn MaitrS Varuṇa's n. वरुणपाशः TS,

Br Yama's n. कालपाशः Kād. ~~xxxxxxxxxxxxxx~~

a multitude of nooses पाश्या Pāṇ 4.2.49 no great

number of n. अपाश्या Pāṇ 6.2.156, Sch.

noosed adj पाशबद्ध W.

nor नवापि, न अपिवा, न नचापि — न

ind RV, etc, ना RV 10.34.8.

normal adj ~~adj~~ प्राकृत f(आ, इ) ŚBr, etc

प्रकृतिस्थ Yājñ, Kāv, Var, Suśr (also प्रकृतिस्थितVar),

प्रकृतिष्ठ ~~स्थ~~ Car — सम f(आ) AitBr, etc

— अविगुण Bhr — निर्विकार MBh (also निर्वि-

कारवत् Kāv, Suśr — पथ्य Lāty, Nid.

being in a normal condition प्रमाणस्थ Hariv being

in n. state प्रमाणस्थ Hariv the becoming in a n.

state समीभावः Car n. condition सामान्यम् Nilak

— समत्वम् Suśr — समता Mn, MBh, Suśr,

etc n. state सामान्यम् Nilak — साम्यम् MBh,

Kāv, etc of n. size प्रमाणस्थ Heat treating of the

blood in its n. state - विधिदोषजित्वा Cat .

to bring to normal state साम्यम् (with नी) .

north n उत्तरम्

R, Dhūrtas — उदीची AV

15.2.1, ĀśvGr 4, etc — उदीची (scil dis) — उदग्भाव

mfn L — उत्तरा Kathās, etc — उत्तरा ind —

उत्तरापथः Pañcat, Hit, Kathās, etc — अपाचीतरा L

— सोमवत् with दिश f.

being in the north उदीच्य mfn Pāṇ 4.2.101, AV,

ŚBr, KātyŚr being on the path of the sun at its progress

n. of the equator उदग्गमन mfn BhP, उदग्गमति f

the country towards the n. उत्तरदेशः flowing towards

the n. उत्तरात् mfn R from the n. उत्तरात् ind RV

AV, VS, etc, उत्तरात्तत् ind RV, उत्तराह् ind

^{Pan}
SBr, Das (with abl, ~~Plu~~) — उत्तरत् ind AV, VS,

MBh, ChUp, etc — उत्तरत् ind Baudh — उदन्तात्

ind RV — उदन्तः ind AV 8.3.19 going towards the

n. तिर्यग्वा ^{one's} mf(आ)n R (G) 2.12.6 having ~~one's~~ feet

turned towards the n. उदन्तपाद mf(इ)n Kaus Kubera's

region i.e. the n. quarter कौवेरी R, Ragh, etc living

in the n. उदीच्य mfn Pāṇ 4.2.102, AV, ŚBr, KātyŚr 110-

'lord of the n.' (N. of Kubera) उत्तराशाधिपति m one of the

nine divisions of the world (the country of the northern

Kurus situated in the n. of the India, and described as the

country of eternal beatitude) उत्तरकुरु m n n. of the

entrance उद्वारम् ind MBh the n. quarter उत्तरदिशि one

who has his head directed towards the n. उदक्शिरस् mfn

Gobh one who takes the n. for the east उत्तरपूर्व Siddh

the ^{period} ~~period~~ of the Sun's progress to the n. of the equator

उत्तरायणम् Mn, M Bhag, VarBrS, Pañcat, etc the sacrifici-

cial grass on the n. of the fire उत्तरवर्हिस् n situated

in the n. उत्तरदिक्स्थ mfn sloping towards the n. उदीचीनि प्रवण

mfn SBr to ~~the~~ the n. सौम्येन turned to the n. उदगा वृत्त

mfn ĀpY turned towards the n. उत्तराभिमुख mfn the

way leading to the n. उत्तरपथः well towards the n. सुत्तर

mfn W.

north-east n उत्तरपूर्व

~~इ~~ इशानोच्चरः AgP — इशानदिश Heat —

इशानाधिप (scil dis) — इशानी (scil दिश)

VarBrS — पिनाकिदिश f Var — प्रागुत्तरा (with

or scil दिश) MBh, R — प्रागुदीची (with scil दिश)

GrŚrS, Yājñ, MBh, Pur — दिवादिश f VarBrS —

स्थाणुदिश f VarBrS.

the north-east quarter अपराजिता (with दिश) Ait.

Br, etc having the face turned to the n. प्रागुदङ् मुख

mf n Mn, BhP in the n. पूर्वोत्तरे ind Hcat — दिशके

ind AgP to the n. प्रागुदक् ind ĀśuŚr to the n. of

प्रागुत्तरेण (MBh), प्रागुत्तः (Var) (with abl or gen)

ind.

north-eastern adj पूर्वोत्तर f(आ) MBh, MārkaP,

Hcat, etc — ऐशान f(इ) VarBrS — प्रागुत्तर

f(आ) MBh, Hariv, R — प्रागुदच्य f(इची) GrŚrs,

Yājñ, MBh, Pur. ~~the~~

the north-eastern side प्रागुत्तरदिग्बिभागः (MBh),

प्रागुत्तरदिग्बिभागः (Pañcat).

north-eastwardadj

उत्तरपूर्व

KātyŚr

— उत्तर-

उरस्तात्

ind(with gen) ĀśvGr

— प्रागुत्तरेण

(MBh)

प्रागुत्तः

(Var)

ind.slo ing north-eastward

प्रागुदव-प्रवण

ShaḍvBr,

Lāṭy, Kauś.

northerlyउत्तराindउत्तरादिind

ŚBr,

Daś (with abl Pāṇ).northern adj (because the northern part of India is

high)

उत्तर

AV, Mn, Suśr, Pañcat, etc

दिकरथ

उत्तर ↓सूतार

W

उदच or उदच f(दि) AV, VS,

ŚBr, Megh, Ragh, etc

उदीचीन

AV, AitBr, ŚBr

औदीच्य

Comm on MBh, Comm on Pat

सौम्य f(दि)

later आ, once in RV सौम्या) ■ Mariv, Var Br. S.

being in the northern direction उत्तराश्रित Bhpr be-

ing in the n. quarter उदग्भाव being on the n. side

औत्तराधिक Pat belonging to the n. side औत्तराधिक

Pat ^{८०} coming from the n. country औत्तरपथिक Pāṇ 5.1.77

औदीच्य Comm on MBh, Comm on Pat having gone to

the n. direction उत्तराश्रित Bhpr living in the n. count

country औत्तर MBh the n. altar made for the sacred xxx

fire उत्तरवेदि f VS, ŚBr, AitBr, etc n. and southern

उदग्दक्षिण L the n. country उदीच्यः MBh —

उदक्पथः Rājāt — उत्तरापथः Pañcat, Hit, Kathās,

etc the n. direction उत्तरापथः Pañcat, Hit, Kathās, etc

the n. hemisphere देवभागः Sūryas — सौम्यगोलः

Ganit, Gol the n. mountain उदगाद्रि m L — (the

Himālaya) उत्तराद्रि ~~m~~ m L the n. quarter उत्तरा

Kathās, etc — उत्तराक्षा — उदीची (scil

dis) ^{दिक्} the n. quarter of the sky सप्तर्षिद्वारा the n. ~~road~~

^{पथः} road उत्तरपथः Pañcat, Hit, Kathās, etc the n. way उत्तर

the n. wing (side) उत्तरपथः KātyŚr 'other to the n.'

(the southern quarter) ^{तरा} उत्तर ~~पथः~~ L performed on the n.

[॥] आत्तरवेदिक
alter आत्तरवेदिक ŚBr 7 relating to the n. country

औदीच्य
आत्तरवेदिक Comm on MBh, Comm on Pat.

the custom of the northerners

उदीच्यवृत्ति f Āp

2.17.17.

northward

उत्तरम्

ind

Sāh

उत्तरेण ind

(with gen, abl, acc or ifc) — उत्तरम् ind (with gen or

abl) Pāṇ, Vop — उत्तरतः ind AV, VS, MBh, ChUp, etc

— उदीची ind RV, VS, ŚBr, KātyŚr, Mn, etc.

पश्चात्: north-west n उत्तरपश्चिमा — उत्तरार्ध + MānŚr

— वायुगोचर: Heat — वायुदिक् f VārBrS — वायव्य

(with or scil दिक्) ĀśvGr — (as presided over

by Vāyu) वायव्य: , वायव्या VarBrS, MārKp.

पश्चिमोत्तरस्यां in the north-west पश्चिमोत्तरे , पश्चिमोत्तरत् , +

(sc दिक्)) a country to the n. of Hindūstan proper

मद्र: ŚBr, etc the n. quarter वायुकोण: W — माकली

(scil दिक् or विदिक्) VarBrS the n. quarter of the

sky मरुत्कोणः MW towards the n. प्रत्यगुदक् ind

ĀśvŚr.

north-western adj पश्चिमेत्तर f(आ) Var, Heat

— उत्तरपश्चिम ĀśvGr — वायव f(इ).

the north-western half उत्तरपश्चाधः .

north-westward उत्तरतः पश्चात् (with gen, Pāṇ 2.3.

30) AitBr, ŚBr, etc.

nose n I नासिका (older du) RV, etc (ifc f

आ or इ Pāṇ 4.1.55) — नासा f sg Mn, MBh, etc,

~~नासे~~ ~~नासे~~ ifc f आ MBh, R, etc, नासा f du AV 5.

23.3 — नासिकयम् L, (also नासिक) — नस्, नास

f RV, AV, VS, TS, BhP — नास (ifc), नासा - ५

नासि (?) — नस्या L — नस्तः L — द्राणम्

ChUp 8.12.4, MBh, etc — द्राणा VarBrS — द्रानि

f L — द्योणा MBh, Hariv, 12363, Mricch 2. $\frac{13}{14}$, Suśr.

II आनः RV 1.52.15 — गन्धसा L — गन्धना-

नाली
लिका, गन्ध L, गन्धनाडी Gal — गन्धवह L — गन्ध

L — तनुभस्त्रा L — तिलपुष्पम् Kuval 224 —

नकुटम् L — नक्रम L, नक्रा — नभस्

m L, (द्राण) — नक्रम, नकुटम् Gal, नकुटः

L — प्राणग्रहः A — वक्त्रः L — विकृणिका L —

विकृणिका L — शिङ्गाणि m L, शिङ्गाणिनी —

शिङ्गाणि L, सिङ्गाणि — — शिप्रा Nir 6.17

— संचारिका L — संचारिका L — सिङ्गाणि 2.

शिङ्गाणि .

an aquiline nose शिङ्गाणि MW being in the n.

नासिक्य mf(आ)n ChUp, Vait being in the n.

(as breath) नासिक्य mfn ŚBr being near the n.

औपनासिक mfn Suśr being on the n. औपनासिक

mfn Suśr belonging to the n. (as breath) नस्य mfn

ŚBr caused by the n. घ्राणज mfn W the cavity of

the n. घ्राणविलम्ब TPrāt 2.52, Sch coming from the n.

नासिक्य mf(आ)n ChUp, Vait the condition of having

a flat n. अवरीटम् Pāṇ 5.2.31, Sch disease of the

n. नासारोगः Suśr — घ्राणपाकः Sāṃkhyak 49, Sch

a disease of the n. causing offensive breath पूतिनस्यम्

Suśr, पूतिनासागडः L dryness of the n. अपीनसः Suśr

ear and n. कर्णनासे f du R 3.18.21 the expanded

side of the n. फणः (also फणा) Suśr falling in

of the n. नासाभङ्गः Suśr fastened by the n. नर-योत

mfn TS, MBh, BhP, नस्मित mfn Gal from the n. नस्तः

ind Br, etc the hair in the n. नस्मृ VS a handsome

n. सुनासा MW having a beautiful n. सुनस mfn

MBh, BhP, सुनास mfn BhP, सुनारिक mfn BhP

having a great n. (Śiva) महानास mfn MBh having a n.

नासिकवत् mfn TS 'having a n. like a horse's hoof'

(flat-nosed) रघुरास mfn Pāṇ 5.4. 118, Pat, रघुरास

mfn Pāṇ 5.4.118, Kāś and Siddh having a n. like a ~~महानास~~

parrot's beak शुकनास mfn MW having a n. like

snake अहिनास mfn Pāṇ 5.4.118, Comm having a

prominent and bright and handsome nose चारुघोषा
प्रसन्नो ज्ज्वालात्

mfn MBh having a prominent n. प्रचण्डघोषा mfn MBh

having beautiful nose eyes and brows (said of a face)

सुनासाक्षिभ्रुव mf n MBh (prob) having streaks on the

nose नाद्यीनस mf n VS having the n. erected (as a

boar) उद्योना mf n Kād (said of a bull) having the

n. not bored (by a nose-ring) आविधनस mf n BhP ins

trument used by Bhikshus for injecting the n. नस्तकरणम्

L into the n. नस्तः नस्तः ind Br, etc a kind of

disease of the n. नासाज्वरः L, नक्त ■ —क्षयः

दीप्तकम् L a kind of remedy for promoting discharges

from the n. मूधतेतिक्: (with नासिका) Suśr the n. of a

horse घोडा MBh 6.3390 one who has a prominent

n. प्राम्बनासिक mfn A one who has a small n.

क्षुद्रनासिक mfn L one who has a thin long n. लंबुदीर्घघोष

नासिका

mfn Bear a parrot's n. इक् + MW a particular dise-

ase of the n. नक्रम L the part of surrounding the n.

उपनासिकम् Suśr a peculiar disease of the n. आहकः

perceived by the n. विहित mf n L placing on the n.

नासिकारोपणम् Kathās pleasant to the n. प्राणतपण

mf n Hariv 3710 the point of the n. नासिकाग्रम् Bhag

produced by the n. प्राणज mf n W the putting into न

the n. नस्तःकमेन n Car reaching to the n. प्राण सम्मत

mf n GrS 'renowned for his n. (N. of one of Skandas

attendants) प्राणश्वस m MBh 9.2559 'resembling

a n. (a ~~particular~~ particular position of the hand) प्राणिकः

Scil हस्त) PSarv the root of the n नासाभूतम्

Cat, नासिकाभूतम् L running at the n, नासापरिस्रावः

नासास्रावः Suśr — आमपीनसः Suśr the septum

of the n. (of cattle for draught) नसाकः MBh 12.9377

singing
singing through the n. सानुनासिक mfn Sangit size

of the n. नासाप्रमाणम् Suśr speaking indistinctly

through the n. मिष्मिन् mfn (onomat) Suśr (v.l. मिष्मिन्)

speaking through the n. सवानुनासिक mfn Śiksh —

(a fault in pronunciation) अनुनासिकम् spontaneous for

from the n. रक्तपित्तम्

n. उपनासिकम्

नस्येत , नस्येत

नासाग्रम् — अग्रनासिका

दृष्टिबन्धः L to the opening of the n.

अभिनासिकानिबन्धम् 1 is 2.51

n. (the part between the eyebrows) कूर्चः, कूर्चम् L

uttered through the n. नासिक्यम् n(आ)n first,

Heat — अनुनासिक mfn watering of the n. प्रसेकः

use, प्रसेकता f. earned without a n. अपनस mfn

विनस mf (आ)n Bhatt .

to bring the nose close to another forehead as a

of affection आभिद्रा, आभिजिह्वाति TS, etc to cause

to turn into a n. नु नावमति .

'nose-aperture' (nostril) n नासिकस्थल

Śis 5.54.

Sch.

'nose-bag' n (a bag containing corn tied round

a horse's head) वेवत्रपट्टः L.

a horse's nose-bag (which contains his food) वोत्रपट्टः

L the n. containing a horse's food युग्माशनाप्रसेवः L.

nose-bleeding n ~~नासारक्तपित्तम्~~ L. नासारक्तपित्तम् L.

'nose-cavity' n (nostril) नासाविशोकः Śis 5.54,

नासाविवरम् BhP.

nose-cord n नस्य नस्यम् Yājñ, Sch ____ (of a

draught ox etc) नस्यम् Mn 8.291.

led by a nose-cord नस्योत mfn TS, MBh, BhP,

नस्योत mfn Gal.

'nose-dirt' n (nose mucus, snot) नासिकामलम्

'Sak, Sch.

nosed adj नासिकतः AV नासिकवत् TS.

'nose-flow' n (running at the nose) नासापरिस्रावः

नासास्रावः Suśr.

nosegay n I कुसुमस्तवकः Bhartr 2.25 स्तवकः

MBh, R, etc.

II कुटी L — कुसुमाकरः L — क्षपः L

— गुञ्जाः L, गुच्छः — गुह्यः L, गुच्छः

— गुलुच्छः L, गुच्छ, गुलुञ्च, गुलुञ्च^{गुलुञ्चक} L

— गोस्तनः W — प्रकरः W — प्रसूनवितति

f Cāṇ — फालः (फालम L) Bālar — सभाकी

L.

presenting a nosegay held in both hands opened and

hallowed प्रसूनवितति mfn Cat, पुष्पाञ्जलि.

noseless adj अनास, अनासिक TS —

विनास f(आ) Bhatt, विनास f(आ) AgP —

विनासक, विनासिक L, विनास — गतनासिक L

— विश्व L, विश्व, विश्व — विगतनासिक f(इ)

L — विग्र L.

left

wearing the nose ring in the nostril (a mark of

childlessness) नासावामानतः W wearing the nose-

ring in the right nostril (marking women who have child-

ren) नासादक्षिणानतः W.

1 nose-string n नासिकारज्जु f Mricch 6. $\frac{0}{1}$.

nostril n I नासादिद्रुम L, नासिकादिद्रुम (MānŚr),

#नासिकादिनी (L), नासिकापत्रः, नासिकापुटः (Suśr)

___ नासारक्ष्म Śis 5.54, Sch ___ नासापुटः Suśr,

Var, Hcat ___ नासाविरोकः Śis 5.54, नासाविवरम् BhP

___ नासापुटक (ifc f आ) MārkP 65.22 ___ नासिका

नासिकास्तातस् n Gobh नस्रः L .

II प्राणरन्ध्रम् BhP फणः (also फणा)

Susr पतनरन्ध्रम् BhP.

the nostril of a barren cow शूरिका Mn 7.325

(v.1. शूरिका, पूरिका, श्यूरिका etc). ~~having/beautiful~~

~~XXXX/~~

having beautiful nostrils सुपुट mf(आ) n

VarBrS having broad n. (said of a horse) पशुप्रोथ

mfn MBh having wide n. (said of a horse) पशुप्रोथ

mfn MBh the n. of a horse प्रौथः, प्रौथम् (g)

अथर्थादि) MBh, Var ~~the/n//of~~ प्रपौथः Ápast.

not न

ind RV, etc, ना RV 10.

34.8 मा ind RV, etc अनो ind L

नकीम ind g चादि, नकिः ind

ननु

ind RV, AV (interr.) ननु ind

AV, ŚBr, etc — नेद् RV 8.5.39, AV, etc.

and not नो ind RV, ŚBr, MBh, Kāv, etc en-

ough of eating i.e. do not eat more अतम भुक्त्वा for

n. नीहे ind (g. चादे) RV, etc it is ~~not~~ n.

नास्ति ind 'n. a bit' (not at all) अलेशाम ind

L not affluent अपथन mfn Mn 2.66. & 11.40 n.

at all न कथंनित्, कथमपि न स्वतु R, etc

न जातु ind ŚBr 14, Mn, MBh, etc (also with चिद्

following) ने हि, न हि नहि ind (g-यादि)

RV, etc सर्वशा ind (with न) अलेशम

ind L न मनाव अकिंचन MBh 1.6132

तर (with न) ind BhP 10.46.43 नकीम

ind (g-यादि), नकिं ind नतमाम (MaitrS).

नतराम ind ननु ind RV, AV नपरितः

ind सम्यक् ind (with न) सर्व

ind (with न) not n. being असत् nf (असती) n

RV 7.134.8, AV, Up, Kum 4.12 the n. being as it should

be अयथातथ्यम् (अयथातथ्य ऽ Pāṇ 7.3.31) Śis

2.56 n. -born अज mfn n. -but न परम् —

न - अपि तु, न च - अपि तु Hit 1.2.33 n.

caring for any one's favour प्रसादपराङ्मुख mf(ई)n

Amar n. coming from the animal called Edaka ^{२१}अनेउक

mf(ई)n ŚBr not common to others प्रातिस्विक mf(ई)

n KātyŚr, Sch n. desirous of निवृत्तलोत्य mfn (comp)

Ragh n. entirely emptied सशेष mfn KātyŚr n.

entirely exhausted सशेष mfn KātyŚr n. even

चोर ind RV, AV, etc, RV 1.139.2, 6.26.7, 8.78.10

n. ~~enen~~ enen distantly to be thought of दूरपित mfn

Kād n. existing असत् mf (असती) n RV 5.134.

8, AV, Up, Kum 4.12 n. falling together व्याभिचारः

Kap, Bhāshāp, etc n. false निशठ mfn BhP n.

fitting together व्याभिचारः Kap, Bhāshāp, etc n. fresh

पर्युषित

mfn Mn, MBh, etcरात्रिपर्युषित mfn Susrn. happening निवर्तनम् MBh, Hariv, etc n.-however

न-परंतु

Hit 1.2.33

n. high नीच mf(आ)n Mn,

MBh, etc

n. indeed

न ह

— नेह RV 8.5.39,

AV, etc, नैव Sāy n. in reality मिश्रा with

√भू

Madhu

n. in the least स्तौतेन न √ n. knowing each other अनिष्टात्परस्परैः Ragh 17.51 'n. long'(shortly, quickly) मान्त्रिणम् ind MBh, R, Pur n. obey-

ing the whip प्रतिक्श mf Pāṇ 6.1.152, Sch n.

occurring निवर्तनम् MBh, Hariv, etc n. only - but

also न परम्-अपि — न केवलम् अपि Ragh, VP,

Rājat n. only - but even न परम्-यावत् न

परम् यावत्

~~परम् यावत्~~ , न केवलम् यावत् n. only not - but also

not तावन् न-अपि न Kād n. only not - but not even

परम्-अपि न n. prominent निमग्ना mf Suśr n.

quite unknown दृष्टचर mf(इ)n Jātakam n. rich

दुरा द्य

mf n W n. so अनेवम ind Bādar n/

११
मेवम

surely n. नाहि ind (g चादि) RV,

etc that n. न ind MBh, R, Daś, etc there

is n. नास्ति ind to n. heed परिवृज caus

परिवर्जयाति, परिवर्जयते Mn, MBh, etc n. to heed

परिभू परिभवति, परिभवते MBh, Kāv, etc

परिहृ परिहरते

Āpast परिहृज

परिहृजति (परिहृजते R, MārKP) Mn, MBh, etc

m. ~~not~~ to master परिगा परि जिगाति BhP n. to be

observed उत्सृज्य mfn TS, TāṇḍBr .

very=notable

mfn A.,

mfn Bhatt 9.65.30

notable adj सुप्रकेत RV.

very notable सुचेतन AV, सुचेतनु Bhatt

9.65.30.

not belonging to night अहर्जित mfn AV n.

belonging to the family बाह्या mf(आ)n MBh, Kāv,

etc n. belonging to the country बाह्या mf(आ)n

MBh, Kāv, etc n. belonging to the spirits of darkness

अहर्जित mfn AV.

(generally said of bows, swords, sticks, etc) without

notches अत्रण

mf(अ)n KātyŚr, Mn, MBh, etc

having an edge full of n. (like that of a saw) स्वरधार

mf Suśr without n. नित्रण mf Mn, MBh, AgP.

not cracking (said of fire) निशुष्क mfn TS.

ripe but not dry पक्वहरितकून mfn L.

note vb कह cl 1 कहति, कहते (ved)

ओहते) RV, AV 20.131.10.

note n 1 I शङ्खः (also शङ्ख in DhyānabUp,

ifc f आ) ____ (of birds) कृतम् (often कृतानि

n pl) KātyŚr, MBh, Kāv, etc.

1 II गो f Śis 4.36 ____ (of a bird) वादः

ŚitBr ____ विशिष्यः Śis 11.41.

any instrument having but one note एकताली W

'having a n. like that of cloud' (a kind of hater bird)

मेघराजः Susr, Car having the 5th (n.) पञ्चमराजः

mfn Pāṇ 5.2.130, Sch high (a n.) तार mfn Tāṇ-

yaBr 7.1.7, TPrāt, Śikshā, MBh 7, Mṛicch, etc (in music)

the 5th n. मेघराजः Saṃgīt (in music) the 5th n. perso-

nified चपला a musical n. वर्णः (वर्णमः)

अथर्वशिर्षि) (ifc fआ) MBh, R, Pāṇcat a n. introdu-

ctory to a song तेनः the n. of the Maina कृचा

L a n. of musical scale (of which seven (rarely six or

eight) are enumerated) स्वरः (ifc f उता) Prāt, ŚrS,

Sangit, MBh, etc the n. of the parrot कृचा L

singing in a deep n. गम्भीरनिपस striking a n. on सारण

(ifc f उता) (loc) Kathās the third n. गन्धारः L, गान्धारः

an unmusical n. अपस्वरः L a very high n. अत्युच्चनि

knowledge of the

knowledge of notes of birds वैकुण्ठ, तल्लान VarBrS,

Rājat the last of ~~7~~ seven n. अतिस्वयं mfn TSq Prāt

running over the n. to ~~each~~ catch the key तानकर्मन n

W sweet n. मधुराकापड Kum.

to hold a note अतिस्व PBr, ChUp to keep a n

(in singing) up to अभिस्व (acc) PBr to sustain a n.

अतिस्व PBr, ChUp an additional n. कौडः Kāṇ,

Sch n. of hand अष्टांगिस्वयम्.

noted adj विश्रुत RV, etc.

noted for good qualities आहितलक्षण L, आहतलक्षण

॥/॥/॥/॥ ~~कृ~~ — कृतलक्षण f(आ) of n. birth

विश्रुताभिजन MW.

'note-separating' (a kind of bird) स्वरभाङ्गिन ■ L

the being not far from प्राग्भासः Yogas n. far

from a child शिशुदेव्य mfn Rājat.

nothing n अकिञ्चिद् n MBh न किञ्चिद् n

Kathās अद्रव्यम् .

being nothing but मात्र mf(आ and ई)n (ifc)

for n. अप्रता ind RV 8.32.16 अलकम् ind RV

10.71.6 & 108.7 having n. नाकिञ्चन mfn MBh, Pañc

निष्किंचन mf(आ)n Rājat, BhP having n. in the

body शून्यशरीर mfn Vās having n. in the hand रिक्तपाणि

mfn Āpast having n. to do with बाह्य (abl or

comp) mf(आ)n Mn, MBh, etc 'n. at all' नकिंचु n.

but यनः (ifc) MāṇḍUp 5, ~~Prāś~~ PrāśnUp 5.5, BhP 8 f

परम ind Divyāv n. but ashes भस्मारव्य mfn

MBh n. whatever न किमपि n. whatsoever न किंचिद्वापि

one from whom n. great is to be expected पाण्डुरपृष्ठ mfn

L a quarrel about n. कर्णाटकलहः Mālatīm that which

is worth n. अकिञ्चनम् who cooks ~~नष्टम्~~ n. किम्पच,

किम्पचान mfn L.

to come to nothing विनश विनशति, ^{विनशति} RV, etc

— विस्तु विस्तवति MBh.

nothingness n शून्यता Śis, Sarvad, शून्यलम्

Kāv, Rājat, Sarvad — वातुकालम् Kautukas.

notice न I अभ्युपलक्ष R 5.28.11 — लक्ष cl

10 (Dhātup 32.5, 33.23) लक्षयति, लक्षयते MaitrUp,

Mn, MBh, etc — विलक्ष विलक्षयति, विलक्षयते MBh, BhP

— अभिपश अभिपशति MBh 1.5002, etc, (with gen)

BhP — पश only pres पश्यति, पश्यते RV, etc

— अनुपरा अनुपश्यति, अनुपश्यते RV —

प्रतिदृश ऽBr — दृश Yājñ, Pañc. ४

II आदा आदन्ते ep also rarely P Veda

generally Ā but also P MBh, Rājat — अधिगा P

RV, AV — अनुपद् — अनुभू — अभिनिशाम

(inā p अभिनिशाम्य) Daś — अभिविबुध्यते
अभिविबुध्यते

अवलोक्य cl 10 अवलोकयति MBh, etc — आवक्य

BhP, Śis 3.73, Kathās, etc — उपेक्ष उपेक्षते

(rarely P) R — चक्ष् cl 2 चक्षे RV, BhP

— चाय cl 1 चायति MaitrS, Kāth, TāṇḍyaBr

5.15 — निचि निचिकेति RV, AV, ŚBr — निनि

निनिनोति AV 4.16.5 — निरूप ~~न~~ निरूपयति

Hariv, Kāv, etc — निर्भल — परिज्ञा परिजानाति,

परिजानीते RV, etc — पा cl 2 (Dhātup 24.

48) पाति RV, AitBr — प्रातिज्ञा प्रतिजानीते

MBh, Hariv — प्रविलोक प्रविलोकयति Kathās —

बुध्य cl 1 बोध्यति, बोध्यते cl 4 बुध्यते (ep.

also बुध्यति) RV, etc — विद् cl 2 वेत्ति

RV, AV, Br — संचक्ष संचक्षे RV, AV, R, BhP

— संचित (only pf p ~~३~~ संचिकित्स and 3 pl pf

३ संचिकित् and संचिकित्त्रे) ~~RV~~ RV —

समर्थ समर्थयते (rarely समर्थयति) Kām, Kum

Śamk — समवेक्ष समवेक्षते (ep. also समवेक्षति)

MBh, R — सम्बुध्य सम्बुध्यते MBh, R, etc.

not to notice उत्क्रम उत्क्रामति, ~~(and rarely ā)~~

उत्क्रमति (and rarely) उत्क्रामते, उत्क्रमते .

notice n आधारः .

at the first notice पूर्ववित्ति f (only dat)

to take n. of गण cl 10 गणयति (ep. also

गणयते) (acc) MBh, etc taking n. of गणना

(gen) Prab 1. $\frac{20}{21}$, Rājat 5.308 not taken n. of अवगानित

mfn | Suśr not taking n. of असकृत्य ind p (acc)

MBh 13.2766 taking no n. of अविगण्य ind RPrāt

to be taken n. of गण्य mfn (Pāṇ 4.4.84) Naish

11.20.

~~noted~~noticed adj अनुरूप

RV 10.160.4 चित्त

— दुष्ट Mn, MBh, Kāv, etc — प्रैयतित —

विलक्षित MBh.

not noticed अविज्ञात BhP — अनुद्ध KaushBrR having n. चिकित्स f(चिकितुषी) RV 1.71.5,

125.1 & 169.1.

to be noticed विलोकनीय Heat, Campak —

नोद्धव्य

MBh, Kathās.

having noticed आवाय ind p.

noticing अभिसमीक्ष्य ind RPrāt, Susr.

one who notices ग्रहीतृ mfn Bālar 2.⁴⁸/₄₉.

noticing adj निलोचिन Kathās, 'Satr

सन्निधेय MBh .

not noticing अपश्यत् .

noticing n आशानम् AitUp — उपादानम्

Hit, Vop — दर्शनम् RV 1.116.23, 'SBr 14, 'SāṅkhGr

5.5, MBh, etc — निलोकनम् (ifc) Kāv, Kathās,

Pāncar .

notified adj अभिविज्ञप्तं .

not notified अनावेदित .

notify vb मुरवरय Nom मुरवरयति MW .

notion n प्रत्ययः KātyŚr, Nir, Śamk, etc

सम्प्रत्ययः VarBrS धी RV, etc

अर्थः, अर्थम् दाष्टि f Bhag, Kap

बुद्धि f MBh, Kāv, etc बुद्धि f Kāv,

Kathās, Pur, Hit मति f ŚrS, Mn, MBh, etc

मनः स्केतः AV मनोगतम् MBh, Kāv, etc

मानः Tattvas वासना Kāv, Kathās, Rājāt, Śamk, Sarvad

etc संग्रहः Kap, BhP .

the act of expressing only notion

एकाग्रता,

एकार्थत्वम् Pat dear n. संज्ञा (ifc f आ) ŚBr

etc a correct n. प्रमिति f Nyāyas, Sch, Sarvad

प्रमा Prab, Kap, Tarkas, IW 59, etc false n. वासना

Samk, Kāv, Kathās, Rājat, Sarvad, etc व्यभिमानः

Nyāyas (prob) first n. पूर्वचिन्ति f VS forming only

one n. (as a compound) एकार्थ mfn the n. connected

with particular letters वर्णबुद्धि f Sarvad n. formed

in the heart संकल्पः (ifc f आ) AV, etc n. formed

in the mind संकल्पः (ifc f आ) AV, etc one who

forms the n. of बुद्धिकृत् mfn ifc Kathās (with Jainas)

right n. भावना HParis that about which a correct n.

has been formed प्रमित mfn Samk that of which a cor-

ect n. should be formed प्रमेय mfn Vedāntas .

consisting in notions वासनामय mf(इ)n

Vedāntas .

to form a clear notion of प्रत्यक् प्रत्यक्षमिति

(acc) MBh, Susr to have a correct n. of विद् cl 2

वेत्ति (with acc in older language also with gen) RV,

etc to have a right n. of चित् ६११ P MBh 3.14877 .

notoriety n प्रसिद्धता (Nīlak) प्रसिद्धत्वम्

(Sarvad) विभ्रुति f MBh, BhP

लोकाविभ्रुति f W अभिजनः Rājat, etc

टंकारः L, टंकारः Bālar 1.46.849, Rājat 5.422

टं कृतानि n pl Rājat 2.99 प्रतीति

f W ————— प्रत्ययः Pan 8.2.58 ————— प्रथिति f

L ————— प्रागीत्यम् Nalac ————— रुढि f Si\$ —————

सम्प्रतीति f Kir .

having notoriety सटंकार mfn MW universal n.

* लोकश्रुति f R .

notorious adj प्रसिद्ध TS, etc — विख्यात

Yājñ, R, etc — समारंभ्यात् W — रंभ्यात् MBh, etc

— विशुत RV, etc — शिवाय्य RV —

कीर्तित — अधिशस्त MBh 13.3139, अभिशस्त

— प्रज्ञात Mn, MBh, etc — प्रत्याख्यात W

— प्रोथ W — रुढ Kāv, Sāh — वित्त Daś

— वेद्य RV, AV — सिद्ध AsvSr, R, etc .

a notorious thief चौरद्वजबद्धकः Buddh, L very n

अतिप्रसिद्ध, अतिप्रकाश .

notoriously at variance लेकविरुद्ध mfn Vām n.

vile रंयातगर्हित, रंयातगर्हिण mfn L .

notwithstanding तथापि MBh, etc, तथापि तु

Śak — तथापि — तद् (ind) अपि Śak

(v.l.) Bhartr, Prab, Sinhās — कामम् तु, कामम्

कामम् तथापि
किन्तु, कामम् च, कामम् पुनर्, कामम् अथापि, ।

कामम् ind R 4.16.50, Pañcat, etc — आच्छिद्य

ind p R 2.24.33, 57.20

विहाम

ind (acc)

Pāncat .

the not yet existing

प्रागभावः

Bhāṣāp,

Samkhyak, Comm, etc .

nought (in arithm) n शून्यम् VarBrS, Ganit.

the mark of a nought शून्यचिह्नम् m Vās, Dhūrtan

setting at n. परिधातिन् mfn R.

to come to nought निपद्य निपद्यते ShadvBr,

MBh, etc — समावृत् समावृत्त VS, (Mahīdh) .

noun n नामन् n Nir, Prāt — गुणिन्

mfn Yajñ 3.69, BhP 2.8.14 — सत्त्वम् (ifc f आ)

W .

the active noun कर्त्तृ m any n. having a

special meaning संज्ञा (ifc f आ) Pāṇ 1.1.34, 2.

53, etc the characteristic of a n. अभिधानीयकम्

L ' having a n. for a subject ' (an epithet) संज्ञाविषयः

W n. formed from another n. by adding tad-dhita affix

तद्धितः (scil. प्रत्यय) Nir 2.2, Prāt, Pāṇ,

ŚāṅkhGr, PārGr, Gobh 2.8.15 a n. in its uninflected state

प्रतिपादिकम् Pāṇ 1.2.45, etc APrāt, Sāh (प्रतिपादिकम्)

Pāṇ 1.1.45 , Sch) relating to a n. नामिक mfn Pāṇ 4.

3.72 .

relating to nouns and verbs नामाख्यातिक mfn Pāṇ

4.3.71, Vārtt .

nourish vb पुष cl 1 (Dhātup 17.50) पुषति

(trans) cl 4 (Dhātup 26.73) पुष्यति cl 9 (Dhātup

31.57) पुष्याति RV, etc — पुष caus पोषयति

RV, etc — परिपुष caus परिपोषयति —

प्रपुष प्रपुष्यति RV, प्रपुष्याति ShP — विबुध

caus विवधयति MBh, Kāv, etc — धे caus धापयते

RV — धि, धित्व cl 5 धिनोति Br — जीव

caus जीवयति (ep. also Ā) MBh 1.13, Kathās 3.17f,

Rājat 5.72 — परिहृ परिहरति, परिहरते Lalit

— पुष् cl 1 पूषति Dhātup 17.24 = √ पुष्

— हृ cl 9 (Dhātup 31.19) हृणाति RV, cl 6

(√ हृण् Dhātup 28.4) हृणाति RV cl 3 (Dhātup 25.4)

पिपति RV, (also \bar{A}) P, AV — प्रगुणीक A

— संजीव् caus संजीवयति Rajat — सृ

caus सारयति cl 10 P HParis' — छद् cl 1 Dhātup 19

— निज् cl 2 निजे. Dhātup 24.16, cl 3 नेनेकि,

नेनेके Dhātup 25.11, Dhātup — बल् cl 10

बालयति Dhātup 32.68 — भट् cl 1 भटति

Dhātup 9.20 .

to be nourished पुष cl 1 (Dhātup 17.50) पुष्यति

(trans) (only Nir 10.34) cl 4 (Dhātup 26.73) पुष्यति

cl 9 (Dhātup 31.57) पुष्यति (trans) (with instr)

RV, AV, VS, ŚBr to become thoroughly n. सम्पुष

सम्पुष्यति Bhartr. .

nourished adj पुष्ट Mn, MBh, etc — पोषित

MBh — परिपुष्ट — पुषित W — पोषित

MBh, R, etc — भरित MBh, Kāv, etc — भर्त्रिम

(?) W — स्तुहित MBh, Hariv, etc — समाध्यामित

MBh .

nourished by another परपुष्ट L ' — ' (a

servant) पराचितः L ' — ' (the Indian Cuckoo)

परैधितः L ' — ' (the Kokila or Indian Cuckoo)

परभृतः Kāv — पिण्डायजीविन Mear ' n. by

another's food ' (a servant) परपिण्डयुषकः Mricch 8.

25
— 26 ' n. by food-offerings ' (a crow) बालियुषः Śia

n. by Parjanya (as Soma) पजन्यवृद्ध RV n. by rain

(as reed) पजन्यरेतस RV n. by stranger परयुष

L n. by the rain cloud (as the Soma) पजन्यवृद्ध PV

n. with ghee (Agni) घृतवृद्ध AV 13.1.28 one who is

n. by विहितवृत्ति (instr) Rajat self n. स्वयंभूत

BhP ' well n. ' सूभवे RV — सम्भूत RV, R

whose body is well n. सम्भूताङ्ग TBr .

to be nourished. पोषणीय Mār̥kP पोष्य

MBh, Kāv, Pur परि पोषणीय Pañc अतव्य

ŚBr, etc भृत्य प्रभतव्य Yājñ

भार्य TS, Br, Hariv सम्भृत्य W

सम्भार्य W वृंहणीय Pañ 8.4.2, Sch

वृंहमितव्य Suśr भावनीय MBh .

to be nourished by another परभृत्य Hariv, R

to be well n. सम्पोष्य MW difficult to be n. दुष्पोष.

nourishing adj पोष्टिक f(इ) Grishyās, Mn,

MBh, etc पोषिन् Kathās पोषक

f(इका) Mn, MBh, etc पुष्टिकर f(इ) Var,

Suśr, MārkP पुष्टिद Hariv, Var, Suśr, पुष्टिदायन्

f(अरी) Kauś पोषयितु RV पोषण

परिपोषक Rājat पुष (ifc)

पुष (ifc) भृत् (?) वभि AV ११.

1.31 भरि पालक f(इका) W

पालन f(इ) MārkP, पालनम् Mn, MBh, etc

क्षुमत

RV, TBr 2

धायस्

पितुमत

RV, AitBr, TBr

बृहण

S sr

भोजक

yajñ

(as flesh)

वयःस्थ

f(आ)

Vagbh

(as food) सारवत् Car .

not nourishing

अधेनु

RV 10.79.5 .

eating nourishing food

वृषभाब्धौ

RV

ever n.

जातूभर्मन्

RV 1.3

जातूभर्मन्

greatly n.

पुरुभोजस्

RV

intent

(only)

upon n.

the body

देहम्भर

BhP 5.26.3

n. another

परभृत्

BhP

n. a thousand

सहस्रधायस् TĀr — सहस्रम्भरि Sinhās n. best

पोष्यवर W n. food सम्पूरणम् — वृषाब्जम्

Kaus' n. living beings यक्षभृत RV 1.190.4 n. many

भूरिधायस् RV, AV n. neighbours वैशोभगीन,

वैशोभम् Pan 4.1.131, 132 a n. oblation कुजाहुति

f MaitrS n. only one's own belly उदरम्भर BhP very n.

सुमेध f(आ) RV .

not being ~~nourished~~ nourished निष्पोष Vajracch .

wishing to nourish बुभुषु ifc Śamk .

nourishing (the act of) n पोषणम् MBh, Kāv,

etc पोषः Kāv, P r, etc भरणम् MBh,

Kāv, etc भरिमन् m L, भरीमन् m RV

पालनम् Mn, MBh, etc परिपालनम् Pañc

धामस n RV .

' nourishing a foetus ' (gestation) गर्भपोषणम् W

' n. another ' (a crow) अन्यभृत् m n. the pople

विशम्भलनम् TBr, Sch .

nourishment n आभोगयः (NBP) RV 1.110.2

— आभोगि f RV 1.113.5 — ग्रासः Gobh,

SāṅkhGr, Paṇ 8.2.44, Vārtt 4, Mn 8, etc — देहयात्रा

L — धासि m RV — पितु m once n RV, AB, TS,

VS, AitBr — पुष्याणि n pl Car — पृक्ष f

(nom wanting) RV — पृक्षः — पृच f RV 5.

74.10 — भरीमन् m RV — भमन् n RV —

भृति f RV, etc — भोज्यम् MBh, R, etc

सम्भारः (ifc f आ) W — सम्भृति f

W .

(perhaps) drawing nourishment from one's self

स्वभक्ष mfn ĀpSr n. of all created beings (con-

sidered as one of the five principal sacrifices of the

Hindūs) आहुत mfn L taking improper n. indulging

in improper enjoyments मिथ्याहारविहारिन् mfn Susr .

novel adj नूतन f(आ) RV, etc, नूतन f(आ)

RV, BhP .

novelty n नवता Kum — नवत्वम् Rājat

— नोवम् L — नूतनता, नूतनत्वम् W

— सरसत्वम् Subh .

the month Mārgasīrsha (November - December) मार्गशीर्षः

Rājat the 10th or (in later times) the ~~1st~~ 1st month ⁱⁿ

the year N. - December मार्गशीर्षः (also with मार्ग)

Kaus, Mn, MBh, etc .

novice n नवकः Divyāv — नवः Buddh

— नवच्छात्रः W — अपूर्वः Kir 6.39 —

श्रियाकारः L — शाम्भेरः Buddh , MB 77,

शाम्भेरकः Divyāv .

now I अधुना ind — इदानीम् ind RV,

SB̄r, Ait̄, Ragh — इदा ind Ved, RV — इदम्

ind — सम्प्रति ind Kāv , Rām̄atUp, VarBrS, etc

— साम्प्रतम् ind MBh, etc — तानात् ind —

तद् (clause connecting particle) ind AV 15, S̄Br,

AitBr̄ .

II अथानन्तरम्, अथातः ind — अथो ind

— अथो, अथ (Ved अथा) ind — अद्य ind

— अद्य, अद्या ind Ved — इतः ind RV,

AV, MBh, etc — इह ind RV, etc — इहसमये

ind — पुनर्लोकाम् ind — पुनर्लक्षणात् ind

— पुनर्हि ind TS, SBr, AitBr, etc — पुनर्

ind AV, VS, etc — (as a continuative particle)

रन्तु ind RV 10.34.14, TS, etc — तु RV —

नु ind — नूनम् ind .

before now अद्यपूर्वम् ind beginning n. इदादिक

mfn being n. इदं तन् mfn Comm on Mn 9.68 belonging to

' n. ' नूनन् mf(आ)n RV, etc , नूनन् mf(आ)n, RV,

BhP even n. अध्यापि ind from n. इतः परम् —

प्राक्, प्राड् (Lāty, KātySr) ind Var just n. अध्यापि

ind n. it may be said ननु ind n.-n. पुनर्-पुनर् until

n. अद्यपूर्वम् .

1875

1875

1875

1875

